Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 313 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 17 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1885 (Ն. Տ.) 29 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1885 13 ՐԷՊԻ ՒԻԼ ԱԽԸՐ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ. երկու անգամի համար 2 ղուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Ղալաթիա, Նորատունկեան խան. իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէիւ՝

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده { اره‌ولك } غزته‌سى اداره‌سنه

Les annonces sont reçues
à l'EASTERN AGENCY,
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ	համար	Տարեկան	գանձման	արժէքն 200
»	»	Վեցամսեայ	»	» 100
»	»	Եռամսեայ	»	» 50
»	»	Հատով	»	» 1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	» 240
»	»	Վեցամսեայ	»	» 120
»	»	Եռամսեայ	»	» 60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	ֆրանք	56
»	»	Վեցամսեայ	»	28

Դուրս ղրկուած լրագրաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

Ծանուցմունք կընդունուին
ԻՍԴԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
գործակալութեան ձեռամբ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 17 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ԽՆԴԻՐԸ ԵՒ Բ. ԴՐԱՆ ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆԸ

Օսմ. Կայսերական Կառավարութիւնն հետեւեալ Շրջաբերականը ղրկած է իւր դեսպաններուն, վերաբերմամբ Մակեդոնիոյ դէպքերուն ։

Կ. ՊՈԼԻՍ, 19 Դեկտ. 1884

«Բ. Դրան ուշադրութիւնն հրաւիրուելով Լոնտոնի լրագրոյ մը մէջ Պ. տը Լավէլէյի ստորագրութեամբ հրատարակուած ինչ ինչ յօդուածոց վրայ, ի մասին կարծեցեալ խժդժութեանց զորս Մահմէտականներ ի գործ դրեր են եւրոպական Թուրքիոյ քանի մը գաւառաց մէջ, հարկ դատուեցաւ քստ կարի շատ լոյս քաղել այդ գործոց վրայ, որպէս զի եթէ իրօք տեղի ունեցեր են, ծայրագոյն խստութեամբ պատժուին ։ Այս նպատակաւ Ռումէլիի կառավարիչներէն խնդրուեցաւ մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդել Կայսերական Կառավարութեան, իրենց գաւառաց մէջ հանրային ապահովութեան վիճակին վրայ ։ Այս տեղեկագիրք, որք սկսած են հասնիլ Ներքին Գործոց Պաշտօնատունը, ցոյց կուտան որ թէեւ աւազակութիւն տակաւին կը տիրէ սահմանագլխոյ գաւառաց մէջ, բայց կառավարիչք այս հանրավնաս տարրը ջնջելու համար ցոյց կուտան այնպիսի գործունէութիւն և փութաջանութիւն մը որ շատ պարագայից մէջ յաջողութեամբ կը պսակուի ։ Դիտելի է որ գաւառային իշխանութեանց ծանուցած իրողութիւնք հասարակ օրինաց տրամադրութեան ներքև ինկող գործեր են միայն, և յանցաւորաց մեծագոյն մասը, Թուրք լինին թէ Քրիստոնեայ, կուգան Յունաստանէն և Պուլկարիայէն, ուր վերստին կ'ապաստանին, երբ հալածուին մեր զօրքերէ ։ Գալով այն սպանութեանց որք, ըստ Պ. տը Լավէլէյի, քաղաքական կամ կրօնական մոլեռանդութենէ յառաջ եկեր են, ասոնք երեւակայական պատմութիւններ են միայն ։

«Կ. Պոլիս եկած կառավարչական տեղեկագրոց արդիւնքն է թէ, աւազակութեան աւելի ենթակայ գաւառներն են Եանեայի, Հօնիձայի և Եպիրոսի մէջ Զակորայի գաւառները ։ Սոյն տեղեկագիրք ժամանակագրական կարգաւ կը նշանակեն գործուած չարագործութիւններն և յանցաւորաց անուններն, և կը պատմեն թէ ինչպէս յանցաւորք ինկան դատական արդարութեան ձեռքն։ Օրինակի համար, անցեալ օգոստ. ամսոյ մէջ, մի քանի աւազակներէ բաղկացեալ հրոսախումբ մը աւար առաւ Եանեայի գաւառին մէջ Բոյանի վանքն ։ Երեք անձինք, երեքն ալ Քրիստոնեայ, Մոլաքա, Սոլոն և Բիկաղըլ, նշանակուած են իբրեւ մասնակից այդ եղեռնագործութեան ։ Տեղական ոստիկանութենէն հալածուելով ամեն կողմ, նոքա պարտաւորեցան անձնատուր լինել ։ Տասն օր յետոյ գողօնին մեծագոյն մասը գտնուած էր։ Նոյն միջոցին ուրիշ երկու չարագործներ, Իտրիս և Աճաֆէր անուն, որք երկար ժամանակէ հետէ աւազակութեամբ կ'ապրէին նոյն գաւառի մէջ, ինկան իշխանութեանց ձեռքը։ Մալիք անուն անձի մը հրամանաց ներքեւ մի քանի աւազակներ կը շրջագայէին նոյն գաւառի մէջ ։ Երկու վաճառական սպաննած էին պողոտային վրայ, և փրկանք ստանալու համար իրենց հետ կը տանէին Վասիլէ անուն անձ մը ։ Օգոստ. 15ին այս ոճրագործք բռնուեցան, և Վասիլէ ողջամբ վերադարձաւ ի ծոց իւր ընտանեաց ։

«Բնակիչք Վոնիձայի, (որ կարեւոր վայր մ'է մերձ ի հելլենական սահմանագլուխն,) շատ վնասուած էին իբր 25 աւազակաց խմբի մը ներկայութենէն, որոց գլխաւորն էր Լազարօ անուն անձ մը, որ իւր բազմաթիւ չարագործութեամբք ստացած էր աննախանձելի հռչակ մը ։ Զօրքերն հրոսախմբին վրայ յարձակեցան Ռէնայի անտառին մէջ, և ամենասաստիկ կռիւ մը տեղի ունենալով, երեք աւազակք սպաննեցան և չորրորդ մը գերի բռնուեցաւ ։ Զօրաց կողմէն ալ Զափթիէ մը սպաննեցաւ ։ Երկու ամիս յետոյ, նոյն հրոսախումբ, զոր հալածել չէր դադրած ոստիկանութիւնը, նոր յարձակում մը կրեց զօրաց կողմէ, և այս անգամ բոլորովին ցիր ու ցան եղաւ, երկու մեռեալ թողլով կռուոյ դաշտին վրայ ։ Զօրաց կողմէն եւս զինուոր մը զոհ ինկաւ իւր պարտականութեան։ Այս դէպքերէ, որոց նմաններ ալ կրնան պատմուիլ, կ'երեւի թէ օսմ. զօրքերը չեն վարանիր զոհել իրենց կեանք ամեն անգամ որ խնդիր է պաշտպանել բարեկարգութիւնն և հանրային ապահովութիւնը ։

»Յունաստանէն եկած Վասի անուն մարդու մը հրամանին ներքեւ վեց անձերէ բաղկացեալ հրոսախումբ մը Եանեայի գաւառին մէջ բռնեց Լէոնի անուն անձի մը կինն, և 200 ոսկի փրկանք պահանջեց նորա կենաց համար ։ Ապա հելլենական սահմանագլխէն անդին անցնելով ազատեցան իրենց եաւէէն ղրկուած զօրաց հալածանքէն. ուստի հովիւներն որք առաջնորդած էին նոցա, ձերբակալեցան և դատական իշխանութեան յանձնուեցան ։

«Հելլենական ազգութեան մէջ նշանաւոր հանդիսացած աւազակ մը, Աբոսդոլաքի անուն, որ ոճիրներ գործած էր թէ՛ Յունաստանի և թէ՛ Թուրքիոյ մէջ, քիչ մը ժամանակ առաջ սահմանագլխոյ վրայ բարձր տեղ մը ապաստանեցաւ, Հալիք և Բալարոգդի գիւղերուն միջեւ ։ Զինուորական զօրութիւնն յարձակելով նորա վրայ, ձերբակալեց, ազատելով միանգամայն կին մը, զոր գերի կը պահէր Աբոսդոլաքի, և որ իւր ընտանեաց ղրկուեցաւ, այս նպատակաւ կարգադրութիւն մ'եղած լինելով Եանեայի կուսակալին և հելլենական հիւպատոսին միջեւ ։ Աւազակապետին մեղսակիցներէն երեք հոգիք յետոյ ձերբակալեցան հելլենական հողին վրայ, և դատարանաց առջեւ քաշուեցան ։

«17 աւազակներէ բաղկացեալ ուրիշ հրոսախումբ մը հարուածեցաւ և բռնաջինջ եղաւ ձեռամբ Օսմանեան զօրաց Երինայի լերանց մէջ, սխալմունք Ոճրագործք. շատ նեղուելով զօրաց կողմէ, յուսահատ դիմադրութիւն մ'ըրին։ Աւազակներէն երեքը տեղւոյն վրայ սպաննեցան, և հրոսապետն իւր մէկ ընկերով ողջ առողջ բռնուեցաւ։ Այս կռիւ, որ մեծ պատիւ կը բերէր զօրաց, դժբախտաբար մահ պատճառեց զինուորի մը։

«Ի վերջոյ, Էլ Պասանցի Հէբարէլ անուն անձի մը հրամանաց ներքեւ ուրիշ հրոսախումբ մը բռնած և լեռը տարած էր Սէմիւլի Սէլիմա Եօճէլէ անուն անձն ։ Ոստիկանաց խումբ մը աւազակաց եաւէէն արձակուելով, հասաւ անոնց և կռիւ մ'ունեցաւ, յորում աւազակապետն և նորա մարդոցմէ մին վիրաւորեցան։ Աւազակք փախստեան միջոցին թողած էին իրենց գերին, որ աւելի ծանրապէս վիրաւորուած լինելով, կարելի չեղաւ փրկել նորա կեանքն։

«Այս ամեն դէպքեր տեղի ունեցան Եանեայի գաւառին մէջ, և ի մասնաւորի այն գաւառաց մէջ որք Յունաստանի սահմանակից են։ Երկրին այդ մասը միշտ աւազակութեան ենթակայ եղած է աւելի կամ նուազ, և եթէ նկատուի թէ վերոյիշեալ դէպքեր մի քանի ամսոյ մէջ տեղի ունեցած են, և թէ այս ոճիրներէ ո՛չ մին անպատիժ թողուած է, սա եզրակացութիւն պէտք է հանուի թէ երկրին վիճակը ծանր երկիւղներ պատճառելու բան մը չունի։ Աւազակք կը հալածուին ուր որ ոտք կոխեն, և եթէ իշխանութիւնք միջոց մ'եւս յարատեւեն նոյն եռանդեամբ, տարակոյս չկայ թէ շուտով տէր պիտի լինին կացութեան, և պիտի ջնջեն աւազակութիւնը։

«Գալով Քոսովայի և Մանաստըրի գաւառաց, տեղական իշխանութիւնք կը ծանուցանեն թէ Տէպրէի և Միդրովիձայի շուրջերը չարագործաց խմբեր երեւան եկած են։ Լուր առնուած էր, վեց ամիս առաջ, թէ հրոսախմբերէն մին, որ՝ տեղւոյն բնակչաց խօսքին նայելով՝ միւսներէն մեծագոյն կը թուէր, Տէպրէ Իզիրի մօտ կը գտնուէր ։ Հրոսախումբը, Պալլէաթիոսի մօտ Իլտանիէ գիւղին մէջ կենալէ յետոյ, Պալիոսայի ուղղութեամբ մեկնեցաւ։ Ոռոմէնտեու կ'ենթադրուէր թէ Միւսոլա երթալ կը մտադրէին, զորս ղրկուեցաւ անոնց ճամբան կտրելու։ Զինուորք գրաւեցին կիրճերն և ուղիներն, և հրոսակը, տեսնելով թէ օ'րպիսի վտանգներէ շրջապատեալ էր, ինքնին լուծուեցաւ։ Վեց գերիներ որք աւազակաց ձեռքը կը գտնուէին, ազատութիւն վերստացան։ Ըստ ամենայն երեւութից, այս հրոսակներ կուգային Պուլկարիայէն, և իրենց արշաւանքը կասեցնելու համար զինուորական իշխանութեան ձեռք առած միջոցներուն վրայ, ետ քաշուեցան դէպ ի քանի մը գիւղեր, ուր ուտեստ պահանջեցին բնակիչներէն, որք աւելի կամ նուազ նեղուեցան նոցա չարագործութիւններէն. բայց սպանութիւն կամ բռնաբարութիւն չի ծանուցուիր ։

«Մոսեքս ու. Մոյարդի Մաքուշ և Բարգան Պլիս անուն երկու աւազակապետներ, որք իրենց չարագործութեանց ասպարէզ ընտրած էին Եանեայի գաւառին մէջ Սէրմէգէի գաւառակն, անհնար գտան խուսափիլ գաւառակին ոստիկանութեան պաշտօնակալ Եաշեա պէյի հետապնդութենէն, և 12 ընկերներով հնազանդեցան Կայսերական իշխանութեան ։ Ուրիշ չորս աւազակներ գրեթէ նոյն միջոցին ձերբակալեցան նոյն գաւառակի իշխանութեանց կողմէ ։ Այս առթիւ բնակիչք, Մահմէտական, Քրիստոնեայ և Հրեայ, հեռագիր մ'ուղղեցին Դատական Նախարարութեան, շնորհակալութիւն յայտնելով վասն այն անօրինութեանց որք ի գործ կը դրուին երկիրը մաքրելու համար չարագործաց ներկայութենէն ։

«Ներկայ ամսոյս մէջ Ներքին Գործոց Նախարարն հետեւեալ երկու հեռագրերն ստացաւ Սելանիկի Կուսակալութենէն .

«Ֆէրզօ Պօճձար և Էլմազ երկու աւազակք, որք Բիքբրուլայի շրջականերն երկու գիւղերու մէջ գործուած անկարգութեանց մասնակից էին, կայսերական զօրաց կողմէ խստիւ հալածուելով, հնազանդութիւն յայտնեցին» ։

«Նոյն անկարգութեանց մէջ մասնակցութիւն ունեցող երկու աւազակապետներ, Մըտըրըզ Բէաճէա և նորա ընկեր Պայրամ ի սկզբան տրամադրութեան յայտնեցին նմանապէս հնազանդելու ։ Բայց յետոյ այս իմաստուն որոշումէ ետ կենալու հակում ցոյց տալով, հազարապետ Հասան էֆ.ի հրամանաց ներքեւ զօրախումբ մը քալեց անոնց դէմ, և յաջողեցաւ սպաննել ։ Հինգ աւազակներն ալ Զիբնալէգօա գիւղէն էին։ Վէյսէլ Հիւսէյն և Ապտալ անուն աւազակք, որք Մանաստըրի նահանգին մէջ անկարգութիւններ գործող Թօրոս անուն աւազակապետի խմբին կը վերաբերէին, հնազանդեցան Կայսերական զօրաց ի Փլորինա ։»

«Այս տեղեկագիրք, որք ղրկուած են ճշդիւ նոյն գաւառներէ զորս Պ. տը Լավէլէյ հրոյ և սրոյ մատնուած կը նկարագրէ, հրապարակագրին պատմած սպանութեան, հրձիգութեան և աւազակութեան կարծեցեալ դէպքերէն ետքը գրուած են. որով պէտք է եզրակացնել թէ այդ դէպքեր գոյութիւն չեն ունեցած այլուր բայց եթէ Սոֆիայի և ուրիշ տեղերու համասլաւեան ընկերութեանց բղխած երեւակայութեան մէջ, ընկերութիւններ որք դիւրահասկնելի նպատակաւ մը ձեռնարկած են հասարակաց միտքը մոլորեցնել օտար երկիրներու մէջ, վերաբերմամբ իրաց ճշմարիտ վիճակին եւրոպական Թուրքիոյ ։»

ՍՈՒՏԱՆԻ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀԵՌԱԳԻՐ ԼՈՐՏ ՈՒՈԼՍԼԻԻ

Լորտ Ուոլսլի Սդուարդ զօրավարին ի Մէդամմէ տարած յաղթութեան վրայ հետեւեալ հեռագիրն ուղղած է Գահիրէի անգլ. գործակատարին .

ՔՈՐԴԻ, 21 յունուար

Սդուարդ զօրավարը շատ յաջող ճակատամարտ մը մղեց ամսոյս 17ին, ընդդէմ Մէհտիի 10,000ի չափ զօրաց, Ապու Գլէյի հորերուն մօտ, որք Մէդամմէէ 23 մղոն ասդին են ։

Թշնամւոյն ուժերն համախմբուած էին Պէրպէրէ, Մէդամմէէ և Օմտուրմանէ ։ Այս վերջին կէտ, կը ցաւիմ ըսել, նորէն գրաւուած է Մէհտիին կողմէ, որ անտի մարդիկ ժողված էր Սդուարդի դէմ ղրկելու համար ։

Ամսոյս 15 երեկոյն, Սդուարդի հեծելազօրքը ծանոյց թէ թշնամին հորերէն մի քանի մղոն ասդին դիրք բռնած էր ։ Որովհետեւ շատ ուշ էր, և կարելի չէր թշնամւոյն վրայ քալելով նպաստաւոր կերպիւ ճակատամարտ մղել, Սդուարդ դիրքերն անցուց գտնուած տեղը ։ Բոլոր գիշերը թշնամին անվնաս կրակ մ'ըրաւ, և ամրութիւններ շինեց Սդուարդի աջ կողմին վրայ։ Ամսոյս 17ին Սդուարդ ջանաց որ թշնամին իւր վրայ գայ, բայց թշնամին վարանեցաւ։ Ուստի Սդուարդ զօրավարն իւր զօրաց դպրերն եւ ուղտերն եաեւ թողլով Սուսէքսի գնդէն պահակախմբի մը պահպանութեան ներքեւ, դէպ յառաջ գնաց քառակուսի կազմած ։ Մեր զօրքեր հետզհետէ կ'ընթանային, և թշնամւոյն դրից ձախ կողմը դառնալով, պարտաւորեցին կա՛մ յարձակողականի ձեռնարկելու և կա՛մ պաշարուելու ։ Թշնամին դէպ ի ձախ դարձաւ, եւ լաւ յատակագծով մը դէմ դրաւ մեր մարդոց սարսափելի կրակին ։ Թշնամին, լի իւր թուոյն բազմութեամբ, դժբախտաբար մեր քառակուսին ճեղքելով ներս մտաւ ձախ կողմէն, ուր կը գտնուէր մեր ուղտահեծ զօրաց մեծ մասը։ Մեր մարդիկ սքանչելի տոկունութեամբ մը թշնամւոյն հետ կռուեցան ուս ուսի, մինչ քառակուսւոյն ուրիշ ամեն մասերէն սաստիկ պատերազմ մը կը տրուէր թշնամւոյն, որ վերջապէս յետս մղուեցաւ ամեն կողմէ արձակուած խիստ կրակի մը տակ։ Հիւսար զօրաց 19րդ գունդն յանկարծ դէպ ի հորերն յառաջ գնաց, որք նոյն երեկոյ մեր իշխանութեան ներքեւ ինկան ։ Թշնամին 800 մեռեալ թողած է մեր քառակուսւոյ շուրջ և բռնուած գերիք կը պատմեն թէ վիրաւորեալ թշնամիք յոյժ բազմաթիւ են։ Շատեր անձնատուր կը լինին ։ Հորերէն ջուր քաշելու հարկը մի քանի ժամեր ուշացուց Սդուարդի յառաջխաղացութիւնը Մէդամմէի վրայ. բայց մեր մարդիկ այդ կէտի վրայ յառաջանալու կը պատրաստուէին, երբ մեկնեցաւ Սդուարդի սուրհանդակն ։

Հորերուն շուրջը [illegible] մը [illegible]ուեցաւ, և վրաններ պատրաստուեցան վիրաւորելոց համար, որոց վիճակը գոհացուցիչ է ։ Սդուարդ մեծ գովեստ կուտայ այս բացառապէս դժուարին պարագայից մէջ սպայից

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

)(138)(

ՖՈՐԹՈՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԳՈՊԷ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔԻ ԾԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔ ԿԸ ԳՈՐԾԷ

Ը.

Բիէտուշ հանեց թաշկինակը, մադերը մէկ կողմ ըրաւ և խոկոյն ճանչեց զայն հրաշագեղ դէմք, զոր չէր մոռցած այն չարաչուք օրէն ի վեր, յորում ձերբակալած էր զինք Լըքօք։

Թերէզ Լըքօնթ իւր առջին էր, դունաթափ, աճաբեկ, բայց ողջ։

Իրեն կը նայէր և անշուշտ կարծեց թէ զինքն սպաննելու կը պատրաստուէր, վասն զի իւր գեղեցիկ աչերը փակելով մրմնջեց.

—Սպաննեցէ՛ք զիս . . . մի՛ չարչարէք ։

Բայց գործակալն խոկոյն քաջալերեց զօրիորդն։ Այսպիսի պարագայից մէջ գործը խօսքէ աւելի արժէք ունի։

Զայն կաշկանդող կապերն անմիջապէս կտրեց դաշունովը, զայն պատող տեսակ մը պատանն հանեց վրայէն, և թեւերէն բռնելով նստուց։

—Ո՛ւր եմ, մրմնջեց օրիորդը։

—Սրիկայներու մէջ, որք չարութիւն մ'ընել կ'ուզէին ձեզ, ինձ և սա տղեկին, պատասխանեց Բիէտուշ. բայց վստահ եղիք իմ վրայ, օրիո՛րդ, ես կ'ազատեմ ձեզ անոնց ճիրանէն։

—Ո՛վ էք դուք, պարո՛ն, կը թուի ինձ թէ տեսած եմ ձեզ արդէն . . .

—Այո՛, անգամ մը . . . ։ Երբոր դուրս ելնենք աստի, կ'ըսեմ ձեզ ո՛ւր և ե՛րբ տեսած էք։ Բայց այժմէն կրնամ իմացընել ձեզ թէ Պ. Լըքօքի բարեկամն եմ։

—Լուի՞ Լըքօքի ։

—Ոչ, հօրը։ Գրաւ կը դնեմ որ ձեզ այս ծուղակի մէջ ձգելու համար Լըքօքի անունը գործածած են ։

—Ինչէ՞ն գիտէք ։

—Կը գուշակեմ։ Եկած ըսած են ձեզ թէ Պ. Լըքօք ձեզ տեսնել կ'ուզէ, կառքի մը մէջ կ'սպասէ . . . ։

—Պօլոյնի ծառաստանին բերանը ։ Պէտք չէր որ հաւատայի... արդէն, իրիկուն մը, զիս բռնի առեւանգելու փորձ ըրին . . . բայց վտանգը չէր անցներ մտքէս . . . Լուիի վրայ միայն կը խորհէի . . . առանձին էի . . . ուստի առանց կասկածելու այդ լուրը բերող մարդուն հետ գնացի . . . ։

—Եւ կառքը մտնելնուդ պէս՝ ձեր վրայ ինկան, ձեր բերանը գերոց դըրին . . . ։

—Առանց կարենալու ճիչ մ'արձակել ։

—Եւ կառքը սրարշաւ ընթանալով երկու ժամէն պակաս ժամանակի մէջ աստ բերաւ ձեզ . . .

—Չեմ գիտեր . . . խելայեղեալ էի... նշմարեցի միայն թէ երկար ուղեգնացութենէ մը յետոյ կառքը կեցաւ ամայի տեղ մը . . . անդ դուրս հանեցին զիս կառքէն և նաւակի մը մէջ դրին։

—Ձեզ բռնողներն ալ ձեզ հե՞տ նստան նաւակին մէջ։

—Այո՛։

—Եւ գետակէն վեր ելան մինչեւ ջաղացքը . . . մինչ անոնցմէ մին, ուրուականի կերպարանք մտած, կը պտըտէր գետակին եզերքն, որպէս զի գիւղացիք չկրնան մօտենալ . . . ։ Ա՛, աւա՛ղ Թօլպիաքի գործն է այդ դաւ։

—Թօլպիա՛ք, կրկնեց մեքենաբար օրիորդ Լըքօնթ ։

—Այո՛, սրիկայ մը, որ ձեր և սա աղջկան եաւէէն ընկած է . . . կը հասկընեմ զայս երբոր Փարիզ համնինք . . . դեռ լաւ չեմ գիտեր թէ ինչպէս պիտի ընենք որ Փարիզ համնինք . . . բայց հնար մը կը գտնեմ . . . ։

—Նախ սա տղեկն ազատեցէք ։

—Եթէ զայն ազատեմ, ձեզ ալ զիս ալ պիտի ազատեմ. եւ այն ալ այս գիշեր կամ երբէք, վասն զի թշուառականներն մեզ երեքս ալ հնար եղածին չափ շուտով լմնցնել կ'ուզեն անշուշտ ։ Այս մասին աներկբայ լինելու պատճառներ ունիմ . . . պատճառներ՝ զորս չեմ կրնար հասկցնել ։

Արդարեւ Բիէտուշ չէր կրնար ըսել դեռատի աղջկան մ'և տղու մը թէ Թօլպիաք իրենց դիակներուն կ'սպասէր, որպէս զի Օ'Սիւլիվան հազարապետին միլիոններն ինք շահի կամ համախոհի մը շահեցնէ ։

Ջաղացպանուհւոյն յայտարարութիւնները կը յիշէր, որ իւր տիրոջ յղացած դժոխային խորհրդին վրայ կը խօսէր իւր ամուսնոյն հետ ։ Թօլպիաք կ'ուզէ, կ'ըսէր, որ երկու անմեղ զոհերուն մարմինները տարուին երկաթուղւոյն վրայ ձգուին, որպէս զի կառախումբ մ'անոնց վրայէն անցնելով ջարդուփշուր ընէ ։

Եւ Թօլպիաք անշուշտ շուտով լմնցնել կ'ուզէր զայս գործ ։

Ուստի առաւօտ չեղած պիտի կատարուէր ։

—Ի՞նչպէս պիտի սպաննեն զմեզ, կը հարցնէր ինքնիրեն Բիէտուշ ։

Եթէ ես միայն լինէի այս ծակի մէջ, գալու զիս սպաննելու աշխատութիւնն յանձն չէին առնուր. կը թողուին որ նօթի սատկիմ, վասն զի պայուսակս իրենց ձեռքն է, դիակիս պէտք չունին, և քակս ալ կրնան գրպանես հանել երբոր մեռնիմ։

Բայց ժառանգները պէտք են իրենց, և մեռած պէտք են ։ Եթէ ուրիշ տեղ չսպաննեցին զանոնք, պատճառն այն է որ լաւագոյն կը համարին աստ մեռցընել ։

Ի՞նչ եղանակաւ. չեմ գիտեր։ Անօթութեամբ, յոյժ երկար կը լինի։ Միւս կողմէ, ուտելիք տուած են Բամըրմէրի աղջկան։ Հաց մ'և սափոր մը ջուր կը տեսնեմ անոր մօտ ։

Արդեօք ձեղնափեղկէն վա՞ր պիտի իջնեն մեզ խողխողելու համար ։ Դէչ չլինիր ։ Ատրճանակի հարուածներով կ'ընդունիմ զիրենք։ Բայց հաւանական չէ։ Մինչեւ ցարդ ըրած կը լինէին. ինչո՞ւ սպասեն ։

Երբոր Բիէտուշ ազատութեան հաւանականութիւնները կը քննէր, գաղափար մ'անցաւ մտքէն ։

—Անտարակոյս Թօլպիաք չգիտեր բնաւ որ ես այս նկուղին մէջ եմ։ Ջաղացպանն և իւր ջաուկ կինն անշուշտ յայտնած չեն անոր ինձ խաղցած խաղերնին։ Իրենց հաշուին փոքրիկ շահագործութիւն մ'է այս՝ իրենց տիրոջ հետ պայմանեալ սակարկութենէն դուրս ։

Թօլպիաք երախտապարտ կը լինի անոնց եթէ ես ոսկերս Իվէթի ջաղացքին մէջ թողում. բայց չպիտի գիտնայ երբէք իմ աստ եկած լինելս ։ Գո՛նէ այնպէս կը յուսամ ։

Եւ, եթէ կը յուսամ, անշուշտ զիս անշշունչ մեռցնելու հնար մը գտած են ։

Ի՞նչ հնարք, չեմ գիտեր, և չպիտի վնտռեմ երկարօրէն ։ Աւելի լաւ է որ գործադրութենէն առաջ ջանամ ճողոպրիլ աստի ։

Եւ սկսաւ հետազօտել նկուղն, որոյ մէջ փակուած էր ։

Բաւական ընդարձակ և բաւական խորին ներքնատուն մ'էր, որ գինւոյ և վառելու փայտի մթերանոց եղած էր երբոր ճշմարիտ աղօրեպանք կը բնակէին ջաղացքին մէջ ։

Իսկ այժմ սրցակներ և դատարկ տակառներ միայն կը պարունակէր ։

Բիէտուշ ամեն կողմն աչքէ անցուց, պատերը մօտէն քննեց և հասկցաւ որ այս նկուղ դուռ չունէր ։ Ձեղնադռնէն միայն կարելի էր մտնել ելնել։

Սակայն զով և խոնաւ օդ մը կ'ըզգար, որ այս քարէ տուփին մէջ կը մտնէր բաց տեղէ կամ ծակէ մը, զոր չէր տեսներ ։

Վառած ճրագը Մարթայի կեցած անկիւնը թողած էր, վասն զի կը վախնար որ փախչելու փորձ ըրած միջոցին օձիքը ձեռք կուտար ։

Թերէզ Լըքօնթ կը հսկէր այն թանկագին լուսոյն վրայ։ Բամըրմէրի աղջկան քով նստած էր, և իւր ցաւերը մոռնալով, կը ջանար մխիթարել ու սրտապնդել խեղճ տղեկն, որ հազիւ կը դիմանար ։

Բիէտուշ, շարունակ վեր նայելով, ճերմակ շրջանակի պէս բան մը նշմարեց խաւարամած ձեղունին վրայ ։

—Օդամուտ կամ լուսանցոյց ծակ մը պէտք է կենայ, ըսաւ ինքնիրեն ։ Ո՞ւր կ'ելնէ այդ լուսանցոյց։ Հաւանաբար գետակին կամ մանաւանդ արուեստական ջրանցքին վրայ։ Կը թուի ինձ թէ ցերեկը փայտէ կամրջակէն անցած ժամանակ երկար և նեղ ծակ մը տեսայ պատին մէջ, անշարժ անիւներուն ճիշդ եաւին։

Եւ եզրակացուց .

—Ահա աստի դուրս ելնելու ճշմարիտ ճամբան։ Ես թանձրամարմին չեմ, օրիորդն ու տղեկն ալ յոյր չեն. կրնանք դիւրութեամբ անցնիլ այդ խրամատէ, եթէ երկաթէ վանդակով փակուած չէ ։ Գործը հոն հասնիլն է։ Եւ ահա քանի մ'ունայն տակառներ կը տեսնեմ, զորս կրնանք վերելակութեան գործածել՝ իրարու վրայ դնելով։

Միայն սա կէտը զարմանք կը պատճառէ ինձ թէ չարաճճիները չեն խորհած զայս։ Բա՛, Տօփալները կը կարծեն թէ վար նետուած ժամանակ գըլուխս ջախջախելով սատկած եմ։ Թօլպիաք ալ գիտէ թէ օրիորդին ոտքը ձեռքը կապուած է։ Փոքրիկ աղջիկն ալ կէս մեռած է։ Ուստի ամենն ալ անկասկած են մեր վրայ։ Պէտք է քաղաքավարութիւն մ'ընել անոնց ։

Այսպէս խորհրդածելով պատին մօտ կեցած էր լուսամուտին տակ, ուստից դուրս ելնել կը յուսար ։

Յանկարծ պաղ ջուրի ցայտուած մը կրեց, որ երեսն ի վար իջնելով՝ գլխէն մինչեւ ոտները թրջեց զայն ։

(Շարունակելի)

և զինուորաց ցոյց տուած եռանդեան և քաջութեան համար ։ Կը ցաւիմ ըսել որ մեր կորուստք ծանր եղած են ․ բայց յաջողութիւնն ա՛յնչափ կատարեալ է և թշնամւոյն կորուստք ա՛յնչափ ծանր են, որ հաւանօրէն յետ այսորիկ տեղի ունենալի ճակատամարտք այնչափ ծանր չափի յինին, և թշնամիք նոյնչափ յամառ դիմադրութիւն չափի կրնան ընել այս եւս ։ Սդուարդ զօրավարի գործողութիւնք մեծ պատիւ կը բերեն նմա որպէս հրամանատար, և համայն ազգն իրաւունք ունի հպարտանալու Ն. Վեհափառութեան զօրաց այս առթիւ ի հանդէս բերած փառաւոր քաջութեան համար ։ Մեր կորուստք են 9 սպայք սպանեալ, 9 սպայք վիրաւոր, 65 ենթասպայք և զինուորք սպանեալ և 85 վիրաւորեալ ։ Սդուարդի զօրքերն էին ընդ ամէնն 1,500 հոգի։ ՈՒՈԼՍԼԻ

Շատ կարեւոր բաներ կ՚իմանանք այս պաշտօնական հեռագրէն, զոր կը գտնենք վերջին թղթարերով Գաղիէն առնուած լրագրաց մէջ ։ Նախ, Ռուդէրի գործակալութիւնն, այս մի և նոյն ճակատամարտի առաջին լուրը բերելով մեզ, կատարեալ յաղթութիւն մը ցոյց տուած էր՝ զայն, ծանուցանելով թէ «Անգլիացիք կորուստ չունենին։» Անշուշտ այս զեկուցումն մին էր հեռագրական այն խոշոր սխալներէն, որք կարեւոր դէպքեր գլխովին հակառակ կերպիւ կ՚իմացնեն։ Լորտ Ուոլսլի ինք կը ցաւի որ Անգլիացւոց կորուստք «ծանր» եղաւ, և անշուշտ ծանր պէտք է համարուի, երբ 1,500 հոգիէ բաղկացած փոքրիկ զօրախումբ մը մէկ ճակատամարտի մէջ 168 մարդիկ կը կորսնցնէ ։ Արաբաց կորուստները նշանակութիւն չունին, և Լորտ Ուոլսլի կը չափազանցէ՝ իւր զօրաց կորուստը փոխարինեալ համարելով թշնամւոյն կրած ծանր կորուստով ։ Մարդոց կեանքը նշանակութիւն չունի Մէհտիին համար, որ ամէն և դիւրին կերպով հազարներ կը ժողուէ և դէպ յառաջ կ՚արձակէ․ մինչ անգլիացի զօրաց կեանքը շատ թանկագին, շատ սուղ է անշուշտ ։ Իւր կորուստները Սուտ Մարգարէն զարմանալի արագութեամբ կը դարմանէ, մինչ Անգլիացւոց համար դիւրին չէ այնչափ շուտով օգնութիւն ստանալ Եգիպտոսէն ։

Լորտ Ուոլսլի հեռագրէն, ինչպէս նաեւ Սէնթ Ճէյմզ Կէզէթ անգլ. կէս-պաշտօնական լրագրոյ յատուկ թղթակցին հեռագրէն կ՚իմանանք նաեւ թէ Արաբք մեծ ռազմագիտութեամբ վարուած են այս առաջին կռուոյ մէջ, և թէ ամենքն ալ եւրոպական զէնքերով զինեալ էին և թնդանօթներ ունէին ։ Այս իրողութիւն մանաւանդ ծանր նշանակութիւն մը կը ստանայ, յիշելով թէ, այս առաջին ճակատամարտէն ի վեր, Սդուարդ զօրավարի զօրագնդէն լուր չկայ բնաւ ։ Շատ կը վախնանք որ ծանրագոյն փորձանք մ՚եկած է այս քաջ բայց չափազանց յանդուգն և աննպաստ Անգլիացւոց գլխուն ։

Սէնթ Ճէյմզ Կէզէթի թղթակիցը կը ծանուցանէ թէ Արաբք մեծ քաջութեամբ ու ճարտարութեամբ դիմադրեցին Անգլիացւոց, զորս յանկարծ պաշարելու համար ի փախուստ դառնալ ձեւացուցին, և ուրիշ կողմէ մը երեւան գալով, և մեծ զօրութեամբ յարձակելով, յաջողեցան ճեղքել անգլիական քառակուսին ։ Թղթակիցը կ՚ըսէ․ «Մեր (Անգլիացւոց) կորուստք յոյժ ծանր են․ վիրաւորեալ և մեռեալ 170 մարդիկ կորուսինք ։ Սպաննոց մէջ են Պըրնապի գնդապետն և երեք հազարապետներ ։ Մեր ընդհանուր զօրավարն ալ մազապուր զերծաւ․ ձին որոյ վրայ նստած էր, զարնուելով ըսպաննեցաւ»։ Թղթակցին հեռագրէն կ՚երեւի թէ Արաբք ճարտար հրամանատարներ ունին ։

Ռուդէրի հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ Մալդայէն քանի մը վաշտ անգլիական զօրաց հրաման եղած է Եգիպտոս և Սուէզի ջրանցքն երթալու ։ Կը կարծուի թէ Անգլիացիք օգնութիւն պիտի հասցնեն Ուոլսլի զօրավարին, բայց ո՛չ Նեղոսի ճամբով, որ շատ երկայն է, այլ Սուաքիմի և Պերպերի ճամբով ։ Այս գործողութիւնք ցոյց կուտան թէ անգլիական կառավարութիւնն եւս ապահով չի համարիր Ուոլսլի զօրավարին դիրքը ։

Սէնթ Ճէյմզ Կէզէթ կը ծանուցանէ թէ Անգլիա որոշած է կարել Կորդեան հանգոյցն՝ իւր ուղղակի իշխանութեան ներքեւ առնլով Ստորին և Միջին Եգիպտոսն և զՍուդան Վերին Եգիպտոսի հետ Թուրքիոյ թողլով ։ Բայց պարզ զրոյց մը կը թուի այս։ — Անգլիական նախարարութիւնն այս օրերս մեծ փութաջանութեամբ կը զբաղի Եգիպտական գործոց քննութեամբ ։

Աւստրալիոյ անգլիական նաւախումբը կարգ մը նոր կղզիներ եւս գրաւեց նախընթաց շաբթու մէջ ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգային Վարչութեան Քաղաքական ժողովը գումարեցաւ երէկ ի Ղալաթիա, ընդ ատենապետութեամբ Վրդ. եսիմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյի, և յետ քանի մը յարաբերական և թաղային խնդրոց կարգադրութեան, հետեւեալ տնօրէնութիւններն ըրաւ ․

1. Տեղապահական և Պատրիարքական Պույրուլթուն կարգադրուելէ յետոյ, ժողովը ձեռնարկեց անմիջապէս, ըստ տրամադրութեան Ազգ. Սահմանադրութեան, պատրիարքական ընտրելեաց հնգանուն ցանկը պատրաստելու, և Եկեղեցական Համագումար ժողովոյ ընդհանուր ցանկն ի նկատ առնլով, որոյ հետեւիլ նոյն ցանկին ըստ քուէից առաջնութեան կարգին, այսինքն նոյն ցանկին մէջ ի վերեւ նշանակեալ եկեղեցականաց հինգն ընտրել, անմիջապէս միայն քաղաքական հանգամանքն ստուգելէ յետոյ ․

Այսու հրատարակեց արդէն երէկ յիշեալ ընտրելեաց անունները ․

2. Ժողովս որոշեց ի պաշտօնէ գրել Ազգ. Երեսփոխ. Ժողովոյ Ատենապետին թէ՝ Պատրիարքական ընտրութիւն հրամայող Պույրուլթուն եկած է, և թէ Քաղաքական Ժողովս պատրիարքական ընտրելեաց ցանկին պատրաստութեամբ զբաղած լինելով, Ազգային Ժողովը կրնայ գումարիլ յառաջիկայ շաբթուն ուրբաթ օրը ։

3. Ժողովս ընթերցաւ Նմանապէս Դատական և Կրօնական գործոց Նախարարի տեղապահ Վսեմ. Բեամիլ փաշայի գիրն, որ, ինչպէս երէկ ծանուցինք, կը յայտնէր թէ Հոգելոյս Պատրիարքին յուղարկաւորութեան առթիւ Կայսերական կառավարութեան կողմէ եղած պատուոյ համար ազգային Պատրիարքարանի կողմէ ղրկուած շնորհակալեաց գիրը մատուցուած էր Վեհ. Սուլթանին․ Վսեմ. նախարարը կ՚աւետէր թէ Նորին Ն. Վեհափառութիւնը բարեհաճած է իւր բարձր գոհունակութիւնն յայտնել անոր մէջ պարունակեալ զգացմանց համար ։

4. Աղթամարայ վիճակին մէջ գտնուած Աղպրանից վանքը շրջակայ գիւղերէն գրաւեալ լինելով, ժողովս այս մասին հարկ եղած տնօրէնութիւնն ըրաւ ազգային սեփականութեանց իրաւունքը պահպանելու համար ։

5 Օրթագիւղի Թաղ. Խորհուրդն իւր պաշտօնավարութեան շրջանն աւարտած լինելով, հրաժարական ղրկած էր (որոյ պատճէնը կը հրատարակենք ի ստորեւ)։ Ժողովը նկատելով որ յիշեալ Թաղ. Խորհրդոյ պաշտօնավարութեան օրով գիւղին եկեղեցին նորոգուեր, վարժարանք վերաշինուեր, և հասութից աղբիւրներն աւելցեր են, գոհունակութիւն յայտնելով չընդունեց հրաժարականն, և որոշեց խնդրել որ ժամանակ մ՚եւս շարունակէ իւր պաշտօնը։

Ըստ որոշման Կրօնական Ժողովոյ,

Այն շրջաբերական հրահանգն որ պիտի ուղղուի գաւառական առաջնորդաց՝ խմբագրուած է, յորում ցոյց տրուած է թէ հոգեհանգստեան պաշտօնն ե՛րբ և ի՛նչպէս պէտք է կատարուի եկեղեցեաց մէջ

Նմանապէս կրօնական ժողովը գիր մ՚ուղղած է Էջմիածնայ Ս. Սինոդին, անոր կցելով Արեւելքի այն թիւերն յորում նկարագրուած են Հոգելոյս Պատրիարքին մահուան առթիւ Ռուսիոյ հայ եկեղեցեաց ոմանց մէջ կատարուած հոգեհանգստեան արտասովոր արարողութիւնները, ուշադրութիւն հրաւիրած է այս մասին ։

Ինչպէս կը յիշուի, Ատրպատականի Գարատաղ գաւառակի ինն գիւղերու մէջ Պարսից ձեռամբ կատարուած կոտորածին առթիւ, զոր հրատարակեց Արեւելք, Խառն ժողովս որոշած էր գիր մ՚ուղղել առ Ս. Սինոդն Էջմիածնի, որում կը հարցնէր թէ Ս. Սինոդն հարկ եղած դիմումն ըրա՞ծ է Պարսից Վեհ. Շահին՝ չարագործները պատժելու և արկածելոց փոխարինութիւն մ՚ընելու և նմանօրինակ դէպքերու առաջքն մէջ կրկնումն արգիլելու համար ։ Սոյն պաշտօնագիր ղրկուած է Պատրիարքարանէն և կը յուսացուի որ պատասխանը կը հասնի ի մօտոյ ։

Յառաջիկայ չորեքշաբթի օրը Խառն ժողով պիտի գումարի ի Ղալաթիա ։

Այնթապէն կը ծանուցանեն մեզ թէ՝ տեղւոյն ազգայինք Ամեն. Ներսէս Պատրիարքի վախճանման առթիւ դպրոցները փակեր են, և ի նշան սգութեան, սգոյ նշաններով պատեր են եկեղեցին ու վարժարանն, և հոգեհանգստեան պաշտօնէ մը վերջն եկեղեցւոյն մէջ Ազգային երեսփոխան Մարկոս էֆէնտի Աղաբեկեան երկար և ազդու դամբանական մը խօսեր է, զոր քաղաքին լեզուագէտ երիտասարդներէն մին հետզհետէ թուրքերէնի թարգմանելով հասարակութեան հաղորդեր է ։ Ժողովուրդն ընդհանուր սգութեամբ համակուեր է ազգասէր և արժանընտիր Պատրիարքի մը կորստեան համար ։

Տիգրանակերտի Ազգային Վարչութիւնն հեռագրաւ կը ծանուցանէ թէ տեղւոյն ընդհանուր դատախազը Թէքէքէի խնդրոյ կը միջամտէ, հակառակ մինչեւ ցարդ հաստատեալ սովորութեանց ։

Պատրիարքական Գեր. Տեղապահ Հայրը Թաղ. Ժողովոյ ուշադրութեան յանձնեց զայս խնդիր ։

Իզմիրի Նէա Սմիռնի լրագիրն իւր յունուար 24 թուով կը ծանուցանէ թէ Արշալոյս Արարատեանի Խմբագիր-տնօրէնն արձակուեր է բանտէն, դատական իշխանութեան տրամադրութեան ներքեւ գտնուելու պայմանաւ ։

Ռուսքի-Կուրիէրի մէջ կը կարդանք ․

«Դեկտեմբեր ամսոյ մէջ մեծ անկարգութիւնք տեղի ունեցան ի Շուշի (Ղարաբաղի մէջ)։ Տեղացի Հայ-լուսաւորչականներէն մօտ երեք հարիւր անձինք յարձակեցան մի Հայ-բողոքական խանութի վրայ և ամբողջ գոյքն ոչնչացուցին ։ Քաղաքին մէջ այնպիսի յուզումն կը տիրէր որ ոստիկանութիւնը ստիպուած էր պահպաններ դնել բողոքականաց ժողովարանի մօտ ։ Կը պատմեն թէ լուսաւորչական Հայք որոշած էին այրել ժողովարանն և աւետարանականաց տները ։ Խառնակութիւնը դադրած է. մի քանի անձինք ձերբակալեալ են ։

Հալէպէն վստահութեան արժանի թղթակից մը կը ծանուցանէ մեզ թէ Հաճնոյ բռնի ամուսնութեան նկատմամբ տեղեկութիւն խնդրուած լինելով Ատանայի անգլիական փոխ-հիւպատոսէն, յիշեալ հիւպատոսը տեղեկագրով մը հաստատեր է հանրածանօթ ամուսնութեան բռնի կերպիւ կատարուած լինելը ։

Աւասիկ Օրթագիւղի Թաղ. Խորհրդոյ հրաժարագրոյն պատճէնն ․

Գերապատիւ Պատրիարքական Տեղապահ Ս. Հայր, Նախագահ Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան.

Խորհրդոյս պաշտօնավարութեան շրջանը վերջացած ըլլալով, կը փութանք մեր հրաժարական ներկայացնել Ձերում Գերապատուութեան, խնդրելով որ բարեհաճիք նոր խորհրդոյ ընտրութեան հրահանգն անյապաղ հասցնել ։

Մեր երրորդ և չորրորդ շրջանաց, այսինքն, 1883 և 1884 տարւոյ, ինչպէս նաեւ գիւղիս Ազգային վարժարանին վերաշինութեան հաշիւները մի քանի օրէն տպագրեալ Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան ներկայացնելու պատիւը պիտի ունենանք ։

Մնամք խորին յարգանօք
Անդամք Թաղական Խորհրդոյ
Ս. [illegible]   Յ. [illegible]
Տ. Գ. [illegible]   Մ. [illegible]
Ս. Ա. [illegible]
13/25 յունվար 1885
Օրթաքէօյ

Թէպէտեւ մեր Իզմիրի թղթակիցը բաւական մանրամասնօրէն հաղորդած էր մեզ արդէն Արշալոյս Արարատեանի Մեծ. խմբագրին ձերբակալման պարագաներն, սակայն յիշեալ լրագիրն եւս իւր թիւ 1346 թերթին մէջ հետեւեալ կերպիւ կը պատմէ իւր ձերբակալման շարժառիթն ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

«Արշալոյսի» 22 դեկտ. ամսաթիւ և 1344 թուահամարը կրող թերթին մէջ Այտընէն ղրկուած և «Յակոբ Տ. Կարապետեան» ստորագրութեամբ նամակ մը հրատարակուած էր, որու պարունակութիւնն էր՝ իբր թէ յիշեալ քաղաքին մէջ տեղի ունեցած խել մը զեղծումներու, ոճրագործութեանց և բռնաբարութեանց պատմութիւններ ։

Այս նամակը քաղաքիս մեծանուն պաշտօնեաներէն և հասարակաց առջեւ պատուաւոր ճանչցած Թադէոս Էֆէնտիի որդի Պ. Յովհաննէս լրագրոյս խմբագրատունը բերած, իրենց և նամակին մէջէն եղած նոյնին հեղինակն ալ իրենց ծանօթ մէկն ըլլալն հաստատած ըլլալուն պատճառաւ, թէպէտ լրագրոյս մէջ կը հրատարակուի, սակայն ի վերջոյ իմացուելով որ լրագրոյս խմբագրապետին հիւանդութեան ծանր վիճակէն օգուտ քաղելով, թերթին թէ՛ պատիւն արատաւորելու և թէ՛ անոր ամեն կերպ վնաս ու զրկանք հասցնելու նպատակաւ՝ Իզմիրի Հայ վարժարանաց վարժապետներէն Արմէն Լուսինեան անուն ․ ․ ․ (1) մէկը կամ ինքն հեղինակելով և կամ այլոց նենգութեան գործիք ըլլալով գայթ. նամակ ղրկեր է մեր խմբագրատունը, հարկ եղաւ եղելութիւնը կառավարութեան խմացունել ի պարտ ու պատշաճ տնօրինութիւն ։ Հետեւաբար ցաւելով կը յայտնենք մեր ազնիւ ընթերցողաց և բոլոր հասարակութեան որ մեր թերթը դաւաճանութեան մը զոհ եղած է միմիայն խմբագրապետին հիւանդութեան պատճառաւ ։

⁂

Աւելորդ չէ ըսել նաեւ թէ, Ազգին առաջնակարգ պաշտօնէի մը հրաւիրանօք հոս բերուած Արմէն Լուսինեան անուն այդ ․ ․ ․ և կամ ․ ․ ․ ներու գործիք անձը, ամբողջ օր մը և գիշեր մը ոստիկանութեան բանտին գործակալներու և ժանտարմաներու կողմանէ խիստ խուզարկութիւններէ ետեւ վերջապէս շաբաթ գիշեր կը ձերբակալուի քաղաքիս ազգային վարժարանաց տեսուչ Մատթէոս Մամուրեան պատուելիի տան մէջ ուր պահուեր էր մեր ․ ․ ․ ը։

Քիչ մ՚ վերը ըսինք թէ Արմէն Լուսինեան անուն խարդախութեան և դաւաճանութեան ոճրի ամբաստանութեամբ բռնուող վարժապետը նամակին կա՛մ բուն հեղինակն է և կամ ուրիշներու գործիք ։ Այս վերջին ենթադրութիւնն ամբողջ հասարակութեան կարծիքն ու գրեթէ համոզումն է, զոր անշուշտ պիտի լուսաբանեն հարցաքննութիւնք և դատաստանք ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ռուսիոյ դեսպանատան երկրորդ թարգման Պ. Մաքսիմօֆ՝ երէկ Բ. Դուռըն երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Ֆախրի պէյի հետ ։

Հասան Ֆէհմի փաշա Պէրլինի մէջ դիւանագէտի մը հետ տեսակցած միջոցին՝ ըսեր է թէ իւր պաշտօն զուտ խաղաղասիրական հանգամանք մ՚ունի։ Հազիւ թէ խօսեր է անգլիական զօրաց Եգիպտոսէն մեկնելու խնդրոյն վըրայ, և զգացուցեր է թէ աւելի կարեւոր խնդիրներ առիթ տուած են իւր պատուիրակութեան ։

Եւրոպական լրագրաց մէջ Լոնտրայէն յունուար 7/19 թուով հրատարակեալ Հաւասի հեռագիր մը զրոյց մը կը յիշատակէ, իբր թէ Ռուսիա դաշնակցութիւն մ՚առաջարկեր է Օսմանեան կառավարութեան։

Մոնիթէօր կ՚ըսէ թէ, որչափ որ ստուգութեան կարօտ զրոյց մ՚է այս, դիտելի է սակայն թէ հրապարակ կը նետուի այնպիսի պահու մը մէջ, ուր մեծ հաւանականութիւն կայ բոլորովին անհիմն չնկատուելու ։

Մայրաքաղաքիս պարսկական դեսպան Միրզա Մոհսին խան քանի մ՚օրէ ի վեր հիւանդ լինելով դուրս չէր ելներ ապարանէն։

Թէպէտ յառաջագոյն ծանուցուեցաւ թէ Ն. Վսեմութիւնն այս երկուշաբթի պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս, սակայն ճանբայ ելնելու օրը տակաւին որոշուած չէ ։

Դահիրէէն կը գրեն թէ Լուի Պոնաբարթ իշխանն, որ Քոնթ տը Մոնքալիէր ծածկանուամբ կը ճանապարհորդէ, յունվար 8|20ին Խտիւին ներկայացեր է ։ Ն. Բարձրութիւնն իւր հիւրին հետ Ապտինի պալատան պարտիզին մէջ շրջագայեր է։ Իշխանն յունվար 22ի երեկոյին ճաշի հրաւիրուեր է Խտիւին կողմէ։

Լոնտրայէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Իտալիա խնդրեր է եգիպտական կառավարութենէն որ իրեն թողու Մասովայի նաւահանգիստն, և Լորտ Կրանվիլ ոյժ տուեր է այս առաջարկին (*) ։

Սակայն եգիպտական կառավարութիւնը մերժեր է յիշեալ նաւահանգստի թողման խնդիրը, նկատելով որ այս տեսակ հողի մը յանձնումն հակառակ է կայսերական ֆէրմաններու տրամադրութեան ։

Թայմզի մէջ կը կարդանք ․

«Զրոյց մը տարածուեցաւ թէ այս երկուշաբթի երեկոյ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեր է ստորագրել զայն հրովարտակ, որ երկաթուղեաց միացման գիծերու շինութեան արտօնութիւնն Օսմանեան Կ. Պանքային կը յանձնէ։ Այս լուր մինչեւ իսկ ի Փարիզ հեռագրուած էր, կէս գիշերուն։ Առաւօտուն Փարիզի սեղանաւորք հեռագիր ուղղած էին մայրաքաղաքս՝ այդ զրոյցին հաստատութիւնը խնդրելով։

Իսկ մեք, մինչեւ ցարդ պաշտօնապէս ո՛ր և է տեղեկութիւն չունինք այս մասին ։

Կ. Պոլսոյ Անգլիական Նորընտիր դեսպան Սըր Էտ. Թօրնթըն, և ռուսական դեսպան Պ. Նելիտոֆ յառաջիկայ ամսոյ սկիզբները մայրաքաղաքս կ՚սպասուին։

Բացի պարսկական դեսպան Միրզա Մոհսին խանէն, գերմանական դեսպան Պ. Ռատովից եւս մօտերս արձակուրդով պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս, Գերմանիա երթալու և իւր առողջութիւնը դարմանելու համար ։

Սթամպուլ կը ծանուցանէ թէ Ժուրնալ տը Գոնսթանթինօբլ լրագրոյ խմբագիր Պ. Լաֆոնթէն, իւր հրատարակած [illegible] անուն ֆրանսերէն գրքին մէջ կայսերական կառավարութեան նկատմամբ անարգական ակնարկութիւններ ըրած լինելով, կրթական նախարարութեան առաջարկութեամբ Պոլսոյ պատժական ատեանին կողմէ ի դատ կոչուած է։

Թուրք լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Տէրքոսեան ջրի ընկերութիւնն արտօնութիւն խնդրեր է կայսերական կառավարութենէն որպէս զի Տէրքոսի ջուրը Պոլսոյ կողմն ալ անցունէ ։

Յունաց բարեգործական ԷԼՊԻՍ ընկերութիւնն, իւր անդամներէն կազմուած յանձնաժողովոյ մը ձեռամբ գեղեցիկ պարահանդէս մը տալու կը պատրաստուի յառաջիկայ շաբաթ գիշեր, 19/31 յունուար, ի Բերա, Նոր թատրոնին մէջ ։

Սոյն պարահանդիսին արդիւնքն յատկացած է յիշեալ ընկերութեան ձեռամբ խնամեալ չքաւորաց և աղքատ աշակերտաց օգնելու ։ Յանձնաժողովն, որ Յունաց երեւելիներէն կազմուած է, մեծ փութով կ՚աշխատի պարահանդիսին չքեղութեան համար ։ Մտից տոմսակի գինն է երեք արծաթ մեճիտ ։

Բերայի մէջ մեծ պատրաստութիւն կայ Ֆրանսական Բարեգործական ընկերութեան պարահանդիսին համար, որ տեղի կունենայ այս գիշեր ի Թատրոն Վէրտի ։ Հանդիսին չքեղութեան համար ջանք չէ խնայուած ։ Տոմսակներն արդէն սպառած են և բոլոր օթեակները բռնուած ․ սքանչելի նուագածուաց խումբ մը, գեղեցիկ արդուզարդք, ակնապարար պիւֆէ, և մինչեւ առաւօտ պար ։

Կըսուի թէ Հելլենական Այա-Թրիատա անուն առագաստանաւն, որ Սեվաստոփոլէն կուգար գարի բեռցած, Սեւ Ծովու եզերաց մօտ Քարա-Պուրուն կոչուած տեղն ընկղմեր է, և բոլոր նաւաստիք ու վաճառք կորսուեր են ։

Կը յիշուի թէ անցեալ օգոստոս ամսոյ մէջ քանի մ՚աւազակներ Ռոտոսթոյի անգլիական հիւպատոս Պ. Տիւսսիի որդին՝ Պ. Ռիչար՝ լեռը տարին և մեծագումար փրկանք կը պահանջէին ։ Սակայն Պ. Ռիչար յաջողեցաւ բարեդէպ միջոցաւ մ՚ազատիլ։

Այժմ լուր առնուած է թէ Ռոտոսթոյի ոստիկանութիւնն յաջողեր է այս օրերս ձերբակալել յիշեալ աւազակախումբը, բաց ի աւազակապետէն, որ Նիքօլա անուն չարագործ մ՚է ։

Ձերբակալեալք խիստ հարցաքննութեան ենթարկուած են, և պիտի դատուին Ադրիանուպոլսոյ մէջ ։

Կայսերական [illegible] շոգենաւը նորոգուելու համար արքունի նաւարանը մտաւ երէկ ։

Ծովային նախարարի խորհրդական Սթարք փաշա՝ նախընթաց օրը ծովային զինուորական վարժարանն այցելելով՝ դասարանաց վիճակն աչքէ անցունելէ յետոյ ծովային պաշտօնատան տպարանն ալ այցեց ։

Արհեստից վարժարանին մէջ կազմեալ արհեստական մասնախումբը նախընթաց օրը Միրլիվա Խաշէմ փաշայի նախագահութեամբ ի ժողով գումարուելով խորհրդակցեցաւ քանի մը խնդրոց վրայ։

Մայրաքաղաքիս գրավաճառանոցներու քննիչ Վաղորիտէս էֆէնտի նախընթաց օրը Ղալաթիոյ և Բերայի գրավաճառանոցներն այցելով վնասակար համարուած բազմաթիւ գրքեր գրաւեց։

Այտընի գաւառին Մարմարիս գաւառակին նայիպ՝ Խայրէտտին էֆէնտին՝ իւր զեղծ ընթացից համար հարցաքննութեան ենթարկելու հրաման ղրկուած է մայրաքաղաքէս Այտընի կուսակալին ։

Օսմանեան ծխախոտի Րէժիի Սինտիքան, որոյ պաշտօնավարութեան շրջանը կը լրանար 1884 դեկտ. 31 ին, Փարիզի մէջ ի ժողով գումարուելով որոշեր է իւր պաշտօնը շարունակել մինչեւ ներկայ տարւոյ յունիս 20 ։ Այս որոշումն, որոյ նպատակն է ժամանակ մ՚եւս բռնել Օսմ. Րէժիի բաժնեգիրները, Փարիզի Պօրսային հաղորդուեր է ։

Հագիգաթ դիտել կուտայ թէ ամեն անգամ որ օտար երկրի մը մէջ հիւանդութիւն մը կը ծագի, զգուշական միջոցներ ձեռք կ՚առնուին ի Կ. Պոլիս, և երբ վտանգն անհետանալու վրայ է, այն միջոցներն ալ մոռացութեան կը մատնուին ։

Այս անգամ, թէպէտ Խոլերան բոլորովին անհետացած է Եւրոպայէն և քարանթինաները բոլորովին վերնալու վրայ են, սակայն Առողջապահական խորհուրդն իւր վերջին նստին մէջ որոշեր է յանձնախումբ մը կազմել, որոյ պաշտօնը պիտի լինի մայրաքաղաքիս աղտեղի թաղերը մաքրել տալ և հանրային առողջութեան պահպանման հսկել ։

Սոյն յանձնաժողովը պիտի կազմուի Առողջապահական բարձրագոյն խորհրդոյ քանի մ՚անդամներէն և պալատան քիմիագէտ Պոնկովսքի պէյէն ։

Գ. շրջանակի թաղապետութեան փողոցները կազով լուսաւորելու համար՝ Ձերրահ փաշա թաղէն սկսեալ լապտերներ կը զետեղուին ։

Երէկ Ղալաթիա Գամէնտայի խանին առջեւ Տէրքոսեան ջրուղեաց խողովակներէն մին պայթելով առատ ջուր սկսաւ ցայտել։ Այսպէս ջուրը ժամու կէս շարունակ յորդելէ և փողոցներն ողողելէ յետոյ ընկերութեան գործաւորներն հասան և պայթած մասերը գոցեցին ։

Սոֆիայի մէջ պուլղարերէն և ֆրանսերէն թերթ մը հրատարակուիլ ըսկըսած է, խմբագրութեամբ Արեւելեան-Ռումելիի նախորդ ելմտական տեսուչ Պ. Կոսրոտին Քէչոֆի, որ այժմ Պուլղարիոյ ազգային դրամատան տնօրէնն է ։

Ֆիլիպէի մէջ [illegible] (ազգ) անուամբ պուլկարերէն նոր թերթ մը հրատարակուիլ սկսած է ։

Սաադէթի մէջ հետեւեալ քստմնելի ոճրագործութիւնը կը կարդանք ․

Պէրկամայի մէջ Գոճա Ահմէտ անուն մարդ մը, որ թողած էր զիւր կին, իւր ութամսեայ զաւակը հորը նետեր է․ այդ ճիւաղ հայրն հարցաքննութեան ենթարկուած և պատճառը հարցուած ատեն պատասխաներ է թէ, մանկան ապրուստին համար որոշուած գումարն, զոր պիտի տար նորա մօր, չէր կրնար տալ, հետեւաբար խեղճ մանկիկը մեռցնել խորհած էր։ Բայց կըսուի թէ Գոճա Ահմէտ այս աստիճան աղքատ չէր, հետեւաբար իւր այդ ոճիրը՝ թողած ամուսնոյն դէմ տածած ատելութեան պէտք է վերագրել։

Ինչպէս ծանուցած էինք ժամանակին, ասկէ քանի մը շաբաթ առաջ Իտալիոյ դեսպանատան շոգենաւի նաւաստիներէն մին դաշոյնով զարկած սպաննած էր ֆրանսական դեսպանատան շոգենաւի նաւաստիներէն մին ։

Ոճրագործն՝ իտալական ատեանք բաղկացեալ յատուկ մասնախումբ մը առջեւ դատուելով խոստովանեցաւ թէ իւր ոճրագործութեան պատճառը գինովութիւն չէր, այլ Ֆրանսացւոց կողմէ իտալական կառավարութեան քաղաքականութեան դէմ պարսաւական խօսքեր լսելն էր ։

Տէրսիմ նահանգին մէջ գաղղիական ախտը զարհուրելի կերպիւ կը ճարակի․ Ժողովրդեան գրեթէ կէսն, իսկ կանանց [illegible] վարակեալ են եղեր այդ ախտով։ Այտընի գաւառին համանուն լրագրին մէջ եւս կը կարդանք թէ այս ասկալի թշնամին հոն ալ սկսած է մուտ գտնել և ժողովրդեան խաւերուն մէջ սպրդիլ ։

Քիւչիւք-Չէքմէճէյի կառավարիչն այսօրուան Թարիգի մէջ հրատարակած նամակաւ մը պաշտօնապէս կը հերքէ այն լուրը, զոր մայրաքաղաքիս բոլոր թերթերն ինչպէս և մենք գրեցինք, թէ Փորթուգալեան Պետրոս աղայի մարմինը գտնուած է Այ-Ստեֆանոսի առջեւ ։

ԾԱՂԻԿ
ԱՐԴԻ ՀԱՅ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Ի պէտս վարժարանաց
ՄԱՍՆ Բ.
ԵՐԿԱՍԻՐԵԱՑ Ե. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Հաւաքածոյիս այս երկրորդ մասին մէջ խիստ նշանաւոր հատուածներ կան. մանաւանդ ուշադրութեան արժանի են Հոգելոյս Ս. Պատրիարքի [illegible] ճառն Հ. Ղ. Ալիշանի և Խորէն Նար պէյ Որբազանի [illegible] քերթուածոց բաղդատութիւնք, եւայլն ։

Գին 8 դրշ.

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Աթէնք, 28 յունվար

Միջերկրականի մէջ գտնուող ընդհ. աւստրիական նաւախմբին հրամանատար Ստէֆան արքիդուքսն, օդերուն վատութեան պատճառաւ Եւրիպոյ նաւահանգիստն ապաստանելու հարկադրուելով, այսօր աստ կ՚սպասուի ։ Արքիդուքսին ընդ առաջ գնացող աւստրիական [illegible] Ֆրէկէդն երէկ աստ հասաւ ։

Ռուսիոյ կառավարութիւնը ջնջեց Կորընթոսի խաղողներուն ներածման տուրքը ։

Կը խնդրուի մեր բոլոր թղթակիցներէն որ առ ի հրատարակութիւն ղրկած իրենց նամակները թղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն ։

---

(1) Ածականներն այնքան ծանր են զոր չենք ուզեր յառաջ բերել ։

ՏՕՔԹԷՕՐ ՎԱՀՐԱՄ Ց. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՓԱՐԻԶՈՒ

Նոր եկած ըլլալով Փարիզէն, պատիւ ունի ծանուցանել Ազգիս հասարակութեան որ առ այժմ իւր ընդունելութեանց տեղին որոշած է, Իւսկիւտար, Սելամիէ, Ս. Խաչ եկեղեցւոյ փողոցը թիւ 1 Ղուկասեան Նշան էֆէնտիի դեղարանի վրայի տունը՝ ուր իրեն դիմող հիւանդները կընդունի, ամէն օր բացի կիւրակէէն, ժամը 7 էն մինչեւ 9, երեքշաբթի օրերը ձրի ըլլալու պայմանաւ։

Վիրաբուժական եւ ծննդաբերական պարագայներու մէջ նաեւ գործելու պատրաստ է։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՕՐՍԱ

Գալաթիա, 17 Յունվար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)	110 1/4
3 » » » (վճարելի)	110 1/8
3 » Բարիզի » (պանքայի)	22 85
» » » (վճարելի)	22 92 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	գ.հն.	8 36
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	8 36
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ		8 36
Բարձրագոյն գին	»	8 36
Նուաղագոյն	»	8 36
Կէս օրին	»	8 36
Իւնիֆիէ Եգիպտական (Գ. Կ.)		74
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		73 25
Բերայի մէջ		— —
Այս առտու բացուեցաւ Գ. Կ.		73 25
Կէս օրին		73 25
Հէվալէտեր		20
Բերօր գօնսօլիտէի		—
» իւնիֆիէի		—
Փոխառութիւն 1863	Փր.	73
» 1865	»	55 50
» 1869	»	45 50
» 1873	»	43 50
Պօն տիւ Թրէզօր	Անգլ. Լր.	20 75
Ռումելիի երկաթուղի	Փր.	45 75
Օպլիկասիոն տը Բրէօրիթէ	»	—
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի	»	70

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԻ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	(Գ. Կ.)	Անգլ. Լր.	3 16
Գրէտի Ժէնէրալ	»	Օսմ. Լր.	6 30
Պանք տը Գօնս.	»	»	5 05
Սոս. Շամէ է վալեօր	»	Օսմ. Լր.	3 15
Թրամուէյ	»	»	265

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	դրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 29
Անգլիական ոսկի	»	110 25
Բոլ իմբէրիալ	»	90 10
Գրիմեց	»	51 15
Ռուսական թղթադրամ	»	8 58
» արծաթ	»	89 10
Ֆիօրին	»	9 2
Մեճ. արծ. (տարբ.)	»	108 2
Վեցնոց	»	102 35
Հինգնոց	»	102 35
Մէթալլիք	»	99
Պղինձ	»	800
Թղթադրամ	»	3200

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՕՐՍԱ

Լոնտոն, 27 Յունվար ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ գոցուեցաւ	99 13/16
Օսմ. բացուեցաւ	15 13/16
» » գոցուեցաւ	15 29/32
Օսմ. փոխառութիւն 1865	11 1/8
» » 1869	9 7/8
» » 1871	70
» » 1872	19
» » 1873	8 5/8
Փոխառութիւն 1877	83
Պանք Օթօման	13 5/8
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	96 5/8
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)	66 1/4
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	88 3/4
Տայրա Սանիէ	64 1/4
Տօմէնիալ (փոխառ. Րօչիլտ)	87 1/4
Հունգարական պարտաթուղթ 1877	—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	

Վիէննա, 27 Յունվար ժամ 10 վ. 30 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	124 10
Օսմանեան երկաթուղի	22

Բարիզ, 25 Յունվար ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 % բաց	109 85
» 3 % բաց	79 75
Օսմանեան քօնսօլիտէ բացուեցաւ	16 15
» » գոցու. (գ. կ.)	16 10
» » 1865	57
» » 1869	49
» » 1873	44
Օսմանեան երկաթուղի	45 62 1/2
» Բէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	596 25
Գրէտի Լիոնէ	537 50
» Ֆօնսիէ (գ. կ.)	1318 75
Բաժնեթուղթ Լիոնի (գաւթ. կոր.)	1267 50
Սուէզի ջրանցք	1857 50
Ռուսական 5 % 1877ի (գ. կ.)	100
Իտալական Ռանթ (գ. կ.)	97 40
Եգիպտական միացեալ գոց	335
Սպանիական (արտաքին) (գ. կ.)	60 1/2
Բրեօրիթէ Թիւրք	405
5% Հելլէնական (գ. կ.)	— —
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 34

ԲԱՐԻԶԻ ԹՂԹԻ ՊՕՐՍ

Յունվար 27 ժ. 10, վ. 45

Ֆրանս. Ռանթ, 4 1/2 %	109 80
Օսմանեան »	16 12 1/2
Եգիպտական միացեալ	335

ՄԵՏԵՕՐՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ Ի ԲԵՐԱ

29 Յունվար (Ն. Տ.)

	Ժ.	Վ.
Ծագումն արեգական (Ալաթուրքա)	7	15
Մուտք » »	5	12
Կէս օր (Միջին ժամով) 12 ժ.	13	26
Կէս օր (ժամ ըստ Տաճկաց)	6	41
Ծագումն Լուսնի (Ալաթուրքա) Ե.	4	12
Մուտք » » Ա.	5	42

Երեւումն Լուսնի Ա. Լ. Յունվար 30 ին
Երեկոյեան ժամ 5 1/2 ին

	Հազարորդամեթր.	
Ծանրաչափ (Պոլսոյ երես)	764	5
Ջերմաչափ	3	8
Նուաղագոյն աստիճան	1	7
Բարձրագոյն » երեկուան	7	8
Խոնաւութիւն %	80	
Բարձրութիւն անձրեւի 36 ժամու միջոցին Հազարորդամեթր	0	

Ուղղութիւն հովոյ. — Հիւսիս արեւելք չափաւոր։

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 28 Ի ՎԻՃԱԿԸ

Հովը փոփոխական եւ տկար է Միջերկրականի վրայ. հիւսիսէն խիստ տկար է Ադրիականի վրայ. չափաւոր է յԱրշիպեղագոս. ուժգին ի Գարգանեդ եւ ի Վառնա։ Հանդարտ օդ յԱթէնա։

Բարեխառնութիւնն է 4 աստիճան Բարիզ, զրոյէն 13 վար ի Վիէննա, 12 աստիճան յԱթէնա եւ 4 ի Պետրպուրկ։

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հետեւեալ նամակին հրատարակութիւնը կը խնդրուի մեզնէ.

Ամբաստանեալ մը միշտ իրաւունք ունի իւր դատը պաշտպանելու. ուստի եւ առանց մեր կողմէ ո՛րեւէ դիտողութեան կը հրատարակենք զայս նամակ՝ որ պատասխան մ'է հատուածի մը զոր «Մեղու Հայաստանի»էն արտատպեցինք Գեր. Մանկունի Վահրամ եպիսկոպոսի գործոց վերաբերմամբ,

. . . Ինչ որ իմ անձնականին կը վերաբերի, ես չափազանց ուրախ կը լինէի եւ պատրաստ եմ տակաւին հրաւէր կարդալ, որ նոյն իսկ ամենաոխերիմ՝ միայն թէ ողջամիտ եւ քանիմաց թշնամիներէս մի յանձնախումբ կազմուի անցեալ յանցանքներս եւ եղծումներս բացարձակապէս հրապարակաւ քննելու եւ զիս դատելու համար, իրաւունք տալով նմա մանրամասնաբար եւս հրապարակել տալ բոլոր լրագիրներում։ Եւ վստահ եղէք, զի ով ոք եւս համայն ազգէն Կաթողիկոս ընտրուի, անշուշտ իմ գործը կաթողիկոսական Աթոռի եւ Իրաւասութեան միայն կը պատկանի, եւ եթէ արտաքին բռնութիւն եւ ճնշում չբանեցնեն իմ վրայ, ես շուտով եւ դիւրութեամբ ատոր հեռացող չեմ, մինչեւ որ հին եւ նոր ամեն տեսակ խարդաւանանքները եւ օտար դաւերը մերկացնելոյ հետ, նաեւ հին եւ նոր կարծեցեալ յանցանացս եւ զեղծմանցս, եւ մանաւանդ՝ աւելի վերջին երեւակայական հարստութեանց եւ մտացածին գողութեանց համար ամենախիստ քննութիւն անել եւ գործը պարզել չը տամ։

Լաւ է անուն բարի քան զմեծութիւն բազում։

Հայրենիք վերադառնալս ո՛չ այնքան յինէն կախումն ունի որքան տեղական հանգամանքներէն եւ անցեալ դրից հետեւանքէն, եւ գիտէք որ օտարահպատակ լինելովս եւ մանաւանդ այժմ օտարահպատակ եկեղեցականաց դէմ արտաքոյ կարգի մի հալածում տիրելով, բնականապէս ստիպուած պիտի լինիմ՝ հակառակ իմ կամաց՝ աստի հեռանալու. եւ եթէ ցարդ ե՛ս միայն բացառութիւն կազմած եմ, Ներքին եւ աւելի արտաքին զօրաւոր պատճառներ կան, զորս դուք եւս գիտէք, որ եւ յաւէտ ի հեռուստ եւ յօտարաց կը հրահանգուին եւ կը դաւադրուին օտար նպատակներով։

Իմ ճակատը միշտ բաց եղած է, եւ յոյս առ Աստուած՝ որ ցվերջին շունչս եւս բաց պիտի մնայ. հետեւաբար ո՛չ յումեքէ երկիւղ եւ ո՛չ իսկ ննդամիտ ակնկալութիւն ունիմ։ Միանգամայն՝ որչափ որ ներելի կը լինի ինձ՝ հաստատապէս միտքս դրած լինելով մեկուսանալ եւ այսուհետեւ գրաւոր վաստակօք միայն զբաղիլ, նոր կաթողիկոսն ուզէ՛ք Տաճկաստանցի լինի, ուզէ՛ք Ռուսաստանցի, ես անձնականապէս պէտք եւ շահ չունիմ այս կամ այն կողմեցի լինելն ուզելոյ։

Սակայն այս առթիւ ներեցէ՛ք ինձ նկատել՝ որ Մեղուի այդ նոր յուզած տարաձայնութիւնն ես մի նոր որոգայթի չը ծառայէ՝ ընդդէմ իմ. երբ Կաթող. Տեղապահ Ամեն. Տ. Մակար Արքեպիսկոպոս եւ պատուական Սինոդն՝ այսքան երկար ժամանակ՝ չկարողանալով ինձ դէմ հնարուած ամբաստանութեանց գործոյն եւ խնդրոյն մէջէն ելնել ազատիլ, շուարած մնացած են, միեւնոյն ժամանակ կիսապաշտօնական ստիպում կը լինի ինձ վերջին մայիս ամսէն ի վեր որ ես չմնամ աստ եւ երթամ ի Կ. Պոլիս, պատրուակելով ամբաստանութեանց գործը առանց վերջացնելոյ, պատանդեալ կայքս եւ գոյքս ինչպէս նաեւ մեծաքանակ մնացուցս հատուցումն ու փոխարինութիւնն առանց ընդունելոյ, որով միեւնոյն չարամիտ կարծիք եւ համբաւը պիտի շարունակէ ծանրանալ իմ վերայ՝ ինչ որ վերադարձս արգիլելով եւ զիս ամբաստանութեան ենթարկելով կամ ամբաստանել տալով օտարք աշխատեցան։

Մանրամասնութիւնքը կը թողում ապագային։ (Սուրհանդակ)

Վ. Ե. ՄԱՆԿՈՒՆԻ

ի Վաղարշապատ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Ռուսքի Կուրիէր խմբագրական յօդուածի մը մէջ խօսելով Ռուսիոյ արտաքին քաղաքականութեան վրայ, կ'ըսէ. «1885 տարին ո՞րպիսի քաղաքական դրութեան մէջ գտաւ զՌուսիա։ Ահա խնդիր մը որուն վրայ ուշադրութիւն դարձնել անհրաժեշտ է։ Պ. Կիրսի ճանապարհորդութիւնը յԻւրոպա եւ Երից Կայսերաց տեսութիւնն ի Սքերնեւիճէ՝ ռուսական արտաքին քաղաքականութեան առաջ նոր ճանապարհ բացին։ Եւրոպիոյ տիրոջ, այն է գերմանական զօրեղ եւ խորագէտ նախարարապետի փորձերը զՌուսիա գերմանական շահերու շրջանակի մէջ դնելու եւ ստիպելու որ ծառայէ անոր, այդ փորձերը որք Կորչաքոֆի ժամանակ բոլորովին ի դերեւ ելան, նորա մահուանէն յետոյ յաջողեցան։ Ո՞վ չի յիշեր թէ հանգուցեալ իշխանն ո՛րպիսի գործունեայ եւ ազնիւ քաղաքականութեամբ կը պաշտպանէր Ռուսիոյ շահերն յարատեւմամբ։ Նորա առաջին հոգն էր մեր քաղաքականութեան անկախութեան պահպանումը։ Այժմ անհրաժեշտ չը դատուիր նոյն քաղաքականութեան պահպանումը։ Հզօր դրացւոյն հետ մտերմական յարաբերութիւն ստեղծելը առաւել ճիշդ եւ խաղաղ միջոց կը համարուի։

«Մենք միջազգային յարաբերութեանց շրջանակի մէջ տէրութեանց առանձին ապրելոյն կողմնակից եղած չենք երբէք, այլ ընդհակառակը պետութեանց միաւորութիւնը այդ շրջանակի մէջ պաշտպանած ենք. միշտ ցուցած ենք տարբեր ազգութեանց շահերու համաձայնութեան անհրաժեշտութիւնը հանրային շահուց հետ։

«Բայց այս գաղափարները պաշտպանել եւ յատագովելը չը նշանակեր որ զօրեղ դրացւոյն պոչէն կախուիլ պէտք է։ Այժմ, կը կրկնենք, մոռցուած է Կորչաքոֆի քաղաքականութեան դրութիւնը։ Խորամիտ Ոդիսեւսը, ինչպէս յայտնի է, փայտի ձիու որովայնի մէջ մտաւ պաշարեալ քաղաքը . . . Այսպէս ալ Բիսմարք իշխանը դրացիական մտերիմ յարաբերութեան, արտաքին խաղաղութեան եւ բարեկեցութեան պահպանման հեռատեսութեամբ խաբեց ռուսական դիւանագիտութիւնը եւ նորա վստահութիւնը չարաչար գործածեց։ Ռուսսքիէ Վէտօմօստի իւր Նոր տարւոյ համարի մէջ իրաւամբ կը նկատէ թէ Ռուսիոյ արտաքին քաղաքականութեան այս փոփոխումը Կորչաքոֆի մահուանէն յետոյ սկսած է։ Սերտ մերձաւորութիւն կապելով Ռուսիոյ հետ՝ պէտք է ընթանալ այն ճանապարհով որով գերմանական նախարարապետը ամբողջ Եւրոպան առաջնորդել կը ցանկայ ժողովրդոց բարեկեցութեան համար, ի հարկէ՝ հասկանալի է՝ գերմանական շահերու տեսակէտէն նայելով։ Ի՞նչ են իշխան Բիսմարքի նպատակներն եւ Ռուսիա ի՞նչ օգուտ պիտի քաղէ։ Գերմանիոյ գաղթականական ձգտումները թշնամական յարաբերութիւն կը ծնեցնեն դէպի Անգլիան, իսկ Անգլիա Ռուսիոյ ալ թշնամին է։ Բազմաթիւ երեւոյթներ կը հաստատեն որ նորա թշնամութիւնը այնքան խիստ է որ Միջին Ասիոյ մէջ մեր շահերու առթիւ հազիւ թէ բարեկամական զգացմունքներ պիտի տածենք միմեանց։»

Լենա գետին (Հիւսիսային Սիպերիոյ մեծագոյն գետը) արշաւանաց հրամանատար Իւրգենսոնի յԻրկուտսկ ըրած դասախօսութիւնը Լենայի գետաբերանի հետախուզական արդեանց մասին, խիստ հետաքրքրական տեղեկութիւններ կը պարունակէ։

Ամենէն աւելի նկատելին այն է որ արշաւանաց խումբը ծայրագոյն հիւսիսի մէջ գտնուած ատեն չպատահեցան երբէք այն արկածները, որոց մասին բեւեռային երկիրները ճանապարհորդող անձինք կը սիրեն պատմել. այս պատճառաւ արշաւանաց խմբի անդամները, բացի երկու անձերէ, որոշեցին միմիայն պայմանաժամը լրանալէն յետոյ մի տարի եւս կենալ այնտեղ։

Այդ երկրի կլիմայական պայմաններու անխուսափելի անյարմարութիւնքն են ամենախիստ սառնամանիքները եւ արեգական մշտատեւ բացակայութիւնը. առաջին տարւոյ մէջ ամենախիստ սառնամանիքը Ցելսիուսի ջերմաչափով զէրոյէն 54 աստիճան վար, իսկ երկրորդ տարւոյ մէջ 46 աստիճան վար կը ցուցնէր. խիստ եւ տեւական ցուրտը փետրուար ամսուն կը սկսին։

Նոյեմբերի 15 էն սկսեալ արեգակը բոլորովին կը ծածկուի եւ յունուարի 16 ին նորէն կ'երեւնայ։ Համարեա ամբողջ ձմեռ նոցա կայարանը ձիւնի տակ ծածկուած մնացած է։

Հիւսիսային եղերաց սառնային գծադրութիւնը յաճախ եւ որոշակի կերպով կը փոփոխի։ Բեւեռային կայարանի համար ընտրուած վայրը ամենահիւսիսային կէտը կը համարուէր, բայց այսուամենայնիւ երեւեցաւ որ տակաւին ալ աւելի հեռուն դէպի հիւսիս ընկնող վայր կայ։ Կայարանի գտնուած տեղւոյն մօտ Լենա գետը մայիսի 20ին կը հալի։ Այդ ժամանակները ջրերու յորդութենէն գետի կեդրոնն եղած սառոյցը ուռենալ կ'սկսի եւ քանի մի փուտ կը բարձրանայ՝ չնայելով որ նորա հաստատութիւնը վեց փուտ կը հասնի։ Արեգական ճառագայթներու ներգործութենէն քայքայուած սառոյցը ջրերու սաստիկ յորդութենէն ահեղ շառաչիւնով կը խորտակուի, որմէ յետոյ ջրի ահագին զանգուած մը այնպիսի ուժով դուրս կը թափի որ նորա հետ բազմաթիւ ձկներ ալ դուրս ելնելով սառոյցի մակերեւոյթը կը ծածկեն եւ արշաւական խմբի անդամները քիչ ժամանակուան մէջ ձեռքով քանի մի տասնեակ հոլաններ կը ժողովեն. ամբողջ ամառը, մայիսի 15 էն սկսեալ, օդոյ ջերմութիւնը ցերեկը երբէք զրոյէն վար եղած չէ։

Այս կողմերը ամենահետաքրքիր օդերեւութները հիւսիսափայլներն կը ներկայեն. արշաւական խմբի այնտեղ գտնուած առաջին տարւոյ մէջ 900, իսկ երկրորդ տարւոյ մէջ 700 օդերեւոյթ տեղի ունեցած են։ Սոցա մէջ երեք տեսարաններ աւելի կը գերազանցեն քան միւսներն. 1) հրեղէն սիւնակները, 2) ճաճանչաւէտ ծիածանները, 3) եւ ամենանշանաւորը, այն է պսակը, որ կազմուած է ծիածաններու յաճախ երկարող չորս կողմերէ, որոց բոլոր ծայրերը օղակով կը կապուին։

Ամառնային ամիսներու մէջ արշաւական խմբի անդամները միջոց կ'ունենային կանոնաւորապէս զբաղուիլ գիտական հետախուզութեամբ. այդ ժամանակները միայն արտաքին աշխարհի հետ կարող էին յարաբերութեան մէջ մնալ, որովհետեւ ձմրան մէջ ամեն յարաբերութիւնք կը դադրին մերձակայ բնակչաց հետ։

—Յունուար 1ին Կեախտայի մէջ Նոր տարւոյ գիշերը երկրաշարժ տեղի ունեցաւ. ցնցումը երեկոյեան ժամը 10 1/2 (ըստ եւր.) ին պատահեցաւ, եւ տեւեց 10-15 վայրկեան։

—Անցեալ տարւոյ մէջ Օտեսայէն դէպի արտասահման 62 միլիոն փութ այլ եւ այլ ցորէն եւ 300,000 փութ բուրդ արտահանուած է։

—Չինաց կայսրութեան պատերազմական նախարարութիւնը իւր զօրքերը Պէրտանի հրացաններով զինելու դիտաւորութեամբ մօտ ատեններս դիմեց ռուսական պետութեան՝ խնդրելով որ Պէրտանի հրացաններ շինուին Տուլայի արքունի զինագործարանաց մէջ։

Չինական կայսրութեան այս յանձնարարութիւնը Ռուսաց պետական շրջանակաց մէջ գոհունակութիւն պատճառած է. այս ահագին քանակութեամբ զինուց պատրաստութիւնը մի քանի տարիներու մէջ հազիւ կը լրանայ։

(Ռուսքի Կուրիէր)

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

ԽԱՄՍԱՅԻ ՄԵԼԻՔՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1600—1827

Է.

Դաւիթ-բէկ. —Մահուան տարի. —Նատիր Շահի ծագումը. —Թագադրութիւն Նատիրի. —Պարսից շահը եւ Հայոց կաթողիկոսը. —Մելիքները եւ Նատիր Շահ. —Տօն Ծննդեան եւ Մկրտութեան. —Մելիք-Աւանի խաղանը. —Մելիք-Աւան յարգուի ի Ռուսաց. —Պալատական հայ օրիորդ մը. —Մելիք-Աւան կը մեռնի։

Մինչ Ղարաբաղի Մելիքները կը ջարդէին օտարները, նոյն ժամանակ Սիւնեաց իշխան Դաւիթ-Բէկը Ղափանի կողմերն հրաշքներ կը գործէր։ Պարսից Շահ-Թամասպը (մինչեւ Շահ-Թամասպի սպանութիւնը Նատիրը Շահի սպարապետն էր) երախտապարտ մնաց Դաւիթ-Բէկին որ այնքան կ'օգնէր իրեն եւ ուզեց վարձատրել քաջի յաղթութիւնները շնորհելով նմա մեծամեծ արտօնութիւններ։ Շահը ուղարկեց Դաւիթ-Բէկին մի գրօշակ, մի պատուական նժոյգ ձի եւ թագաւորական ֆերմանով հաստատեց որ նա ժառանգաբար իւր տիրած երկիրներու տէրը եւ իշխանաց իշխան լինի. իրաւունք տուաւ նաեւ Բէկին դրամ կոխել իւր անունովը։ Բայց յանկարծակի մահը թոյլ չը տուաւ այդ քաջազնին երկար ատեն վայելել իւր յաղթութեանց փառքը։ 1728ին դաւաճանի թոյնը գերեզման տարաւ զնա։

Այդ տարին դժբաղդ տարի մ'եղաւ Հայոց գործիչներու համար։ Մի եւ նոյն տարուան մէջ մեռան Ղարաբաղի երեք նշանաւոր գործիչները. Մելիք-Բեգլարեան Աբով Բ. Մելիք-Իսրայէլեան, Մելիք-Եսային եւ Գանձասարի Եսայի կաթողիկոսը։

Մելիք-Աբովին յաջորդեց իւր որդին Մելիք-Իսաբը. Եսայի կաթողիկոսին յաջորդեց Երիցմանկանց վանքի Ներսէս կաթողիկոսը. իսկ Մելիք-Եսային յաջորդեց իւր եղբայրը Ալլահ-Ղուլին, որ իւր քաջութեանց համար Նատիրէն ստացաւ Սուլթանութեան տիտղոս եւ կոչուեցաւ Ալլահ-Ղուլի Սուլթան։

Դառնանք Նատիր Շահին։ Նատիր Խանը առաջ մի հասարակ աւազակապետ էր եւ ասպատակութիւններ կը գործէր Խորասանի անապատներուն մէջ. յետոյ Շահ-Թամասպի մօտ զօրապետ եւ ապա ընդհանուր սպարապետ եղաւ. վերջը, սպաննել տալով Շահ-Թամասպ, ինքն եղաւ թագաւոր։ Այս Նախկին աւազակապետն էր որ ահ ու սարսափ ազդեց մինչեւ իսկ Ռուսաց եւ ա՛յնքան բարեկամ դարձաւ հայ Մելիքներուն։

1736 Թուականին Նատիր իւր յաղթութիւնները փառաւոր կերպով կատարելէ վերջ իւր բանակը դրաւ Երասխ գետի մօտ, Մուղանի լայնատարած անապատի մէջ։ Այն տեղ հրաւիրուեցան Պարսկաստանի բոլոր նահանգապետները, Ղարաբաղի, Նախիջեւանի, Երեւանի Հայոց բոլոր Մելիքները եւ Քալանթարները եւ անոնց հետ միասին Գանձասարու Ներսէս Կաթողիկոսը եւ Էջմիածնայ Աբրահամ Կաթողիկոսը։ Այս վերջինս կը վայելէր Նատիրի առանձին սէրը եւ համակրութիւնը։ Երբ Նատիր պարզ զօրապետ էր, նա հիւր եղաւ Էջմիածնայ վանքը, եւ իւր արշաւանաց ժամանակ միշտ իւր հետ կը տանէր Հայոց Կաթողիկոսը։

Նոյն տարւոյ փետրուար ամսուն կատարուեցաւ Մուղանի անապատին մէջ Նատիրի թագադրութեան հանդէսը։ Անդ տեղի ունեցաւ զարմանալի իրողութիւն մը։ Հայոց Կաթողիկոսը, Շահին սիրելին, օրհնեց նորա սուրը եւ իւր ձեռքով կապեց Պարսից Նոր թագաւորի մէջքէն։

Թագադրութեան հանդէսէն վերջ երբ Նատիր Շահն անդ հաւաքեալ աւագներուն պաշտօններ շնորհեց, չմոռցաւ նաեւ մեծապէս վարձատրել Հայոց Մելիքներն։ Այնքա՛ն ազնիւ, այնքա՛ն երախտագէտ եղաւ Պարսից Շահը։ Ալ այնուհետեւ Մելիքները կախումն ունէին միայն Շահէն. իրենց իշխանութեան մէջ կը վայելէին կատարեալ ինքնավարութիւն. ստացան հանգիստ եւ ապահով դրութիւն եւ կը զօրացնէին իրենց ոյժերը։

Մելիքներու մէջ Տիզակ գաւառի Մելիք-Աւանը (կտրուած գլուխ) կը վայելէր Նատիրի մասնաւոր համակրութիւնը, եւ Շահը կ'անուանէր զնա [illegible], հոգեւոր հայր։ Մելիք-Աւանը դաշնակիցն էր Ղարաբաղի Մելիքներուն. Նա այնքան հարուստ էր որ ամբողջ մի տարի իւր ծախքով կերակրեց Շահի զօրքերն, եւ Շահը տուաւ նմա խանական աստիճան, որով կոչուեցաւ Մելիք-Աւան Խան եւ կարգեցաւ Խամսայի հինգ Մելիքութեանց գլխաւորը։

Երբ Հայոց կաթողիկոսը, Շահին խնդրանօք, կատարեց Երասխ գետի ափի մօտ Ծննդեան եւ Մկրտութեան տօնի հանդէսը, որուն ներկայ էին բացի քրիստոնեաներէ նաեւ բազմաթիւ պարսիկ ազնուականք եւ Պարսից կրօնապետը, բոլորին մէջ միայն Մելիք-Աւան խանը արժանացաւ խաչը ջրէն դուրս հանելու պատուին։

Մի փոքրիկ դէպք ցոյց կուտայ թէ՝ Հայոց այդ աւագը ո՛րքան մտերիմ եւ բարեկամ էր Պարսկաստանի ահարկու թագաւորին։

Նատիր Շահ սովորութիւն ունէր շուտ շուտ ճաշել Մելիք-Աւան խանի մօտ. Մելիքի սեղանը մեծ համբաւ կը վայելէր թէ այն տեղ կարելի է ամեն ինչ վայելել։ Մի անգամ Շահը ուզեց որ իւր հիւրընկալը փոքր ինչ ամօթով մնայ. ուստի պատուիրեց որ ճաշի համար բերուի թարմ սունկ։ Եղանակը ձմեռ էր եւ այդ եղանակին Ղարաբաղի մէջ թարմ սունկ գտնելը անհնարին է. այսու հանդերձ Մելիք-Աւան խոստացաւ թէ Շահի փափաքը կը կատարուի ճաշի ժամանակ։ Երբ թագաւորը պահանջեց ցանկացած կերակուրը, Մելիքի սպասաւորները դրին նորա առաջ մի մեծ աման որ լի էր ոսկւով։

—Ի՞նչ է այս, ըսաւ Շահը, ես սունկ էի պատուիրեր, դուք ոսկի կը բերէք։

—Մենք առանց սնկի եւս կարող ենք կշտանալ, պատասխանեց Մելիքը, իսկ ձեր զինուորներուն ոսկի է հարկաւոր որ պատերազմին թշնամւոյն դէմ։

Այս պատասխանը շատ հաճոյ թըւեցաւ Շահին եւ ընդունեց ոսկիները։

Մելիք-Աւան-Խան յարգուած էր նաեւ Ռուսաց կառավարութենէն։ Աննա Իւանովնայի թագաւորութեան ժամանակ գնաց Ռուսաստան փառաւոր ընդունելութիւն գտաւ եւ Կայսրուհւոյ յատուկ ուշադրութեանն արժանացաւ։ Ցեսարեւնա Եղիսաբեթ Պետրովնա կայսրուհւոյն թագաւորութեան ժամանակ Մելիք-Աւան-Խան թէպէտ ծերացած՝ բայց կրկին գնաց Ռուսաստան, որպէս զի կրկին փորձ մը ընէ Մելիքներու նպատակին իրագործման։ Մեծին Պետրոսի դուստրը ցանկացաւ տեսութիւն ընել հռչակաւոր գիւղացւոյն հետ եւ ունկնդրութիւն շնորհեց նմա։ Մելիք-Աւան-Խան իւր բոլոր ընտանեաց հետ ներկայացաւ Կայսրուհւոյն։ Ընդունելութեան ժամանակ Կայսրուհին տեսնելով մի մանկահասակ գեղեցկուհի՝ որ Մելիքի թոռն էր, այնքան սիրեց զայն որ ցանկացաւ պահել զնա իւր արքունեաց մէջ իբր պալատական օրիորդ։ Երբ Աւան-Խան վերադարձաւ ի հայրենիս, խնդրեց կայսրուհիէն որ թոյլ տայ օրիորդին իւր հետ վերադառնալ. Կայսրուհին շատ ընծաներ տալով Մելիքի թոռան՝ կատարեց նորա խնդիրքն եւ աղջիկն թոյլատրեց վերադարձ ի Ղարաբաղ։

Մելիք-Աւան վերադառնալով ի հայրենիս, Տիզակ, երկար չապրեցաւ. Նա վախճանեցաւ 1744ին եւ մարմինք թաղուեցաւ իւր Տող անունով բերդին գաւիթը։ Իրեն յաջորդեց երէց որդին Մելիք-Աւանը՝ որ մի տարի իշխեց եւ մեռաւ. յետոյ իշխանութիւնը անցաւ նորա կրտսեր որդւոյն Մելիք-Եսայիին, որոյ պատմութիւնը կը տեսնենք յետոյ։

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ

ԷՏՄՈՆՏ ԱՊՈՒ

Հեռագիրը տխուր լուր մը կը հաղորդէր վերջերս այն անձանց՝ որք Փրանսական դպրագրութեան տեղեակ են։ Էտմոնտ Ապու յունվար 16ին ուրբաթ կը մեռնէր, իւր տաղանդին ամենափայլուն միջոցին, այն վայրկենին ուր Փրանսական Ակադեմիան, որ իրեն անդամ ընտրած էր զինքն, կը պատրաստուէր ընդունիլ։

Էտմոնտ Ապու ծնած էր 1828 փետրուար 14ին ի Տիէօզ (Մէօրթ), ուր իւր հայրը նպարավաճառ էր։ Շարլմանեի Լիսէին մէջ փայլուն քննութիւններ անցունելէ յետոյ, 1848ին փիլիսոփայութեան պատուոյ մրցանակը շահեցաւ եւ Վարժապետական Դպրոցը մըտաւ, ուր միեւնոյն ատեն կը գտնուէին Իբոլիթ Թէն, Ուէյս, Սարսէյ, Բօլ Ալպէռ, Շալմէլ-Լաքուռ, Բրէվօ-Բառատոլ։ Այդ երիտասարդաց խումբին մէջ, որոնք օր մը հռչակաւոր լինելու սահմանուած էին, Ապու արդէն ուշադրութիւն կը հրաւիրէր իւր վրայ այն մտային յատկութեամբք՝ որք յառաջագոյն իւր մատենագրական յաջողութեան գլխաւոր պատճառը պիտի լինէին։

Այդ ժամանակ Ապուի միակ մտածումն էր Աթէնքի Փրանսական դպրոցն երթալ, որ երկու երեք տարիէ ի վեր հիմնուած էր, Բեղի փայլուն նիւթ մը քաղել անոր եւ ուսուցչութեան մէջ մնալ։ 1851ին անդ գընաց, եւ հելլենական Նորակազմ թագաւորութեան ու բարուց վրայ դիտողութիւններ հաւաքեց զորս 1855ին հրատարակեց Ժամանակակից Յունաստան վերնագիրը կրող հատորի մը մէջ։ Այդ գիրքն՝ ուր հանճարամըտութիւնը կը շողշողար այնպիսի լեզուի մը մէջ՝ որուն պատճառաւ հեղինակը «Վոլթէրի Թոռը» կոչուեցաւ, մեծ աղմուկ հանեց եւ որոշեց Ապուի մատենագրական կոչումն։ Ապու այլ եւս ուսուցչութիւնը մտքէն անգամ չանցուց։ Այդ ժամանակէն իսկ, Ապուի ոճը կ'ընծայէր այն կենդանի ու թեթեւ դիւրասահութիւնն, որով սկիզբն առաւ իւր համբաւն եւ որ իւր գլխաւոր յատկութիւնն եղած է։

Երեք տարի յետոյ Ռըվիւ տէ տէօ Մօնտի մէջ հրատարակեց մեծ վէպ մը, Թոլլա, որոյ նիւթն առած էր քանի մը տարի առաջ հրատարակուած իտալական գործէ մը։ Թէեւ ինք նշանակած էր այն աղբիւրն ուսկից քաղած էր իւր վէպին նիւթը, սակայն բարձրաձայն ամբաստանուեցաւ իբր բանագող։ Այնուհետեւ իրարու ետեւէ հրատարակեց կարգ մը գործեր, որք մերթ շողշողուն յաջողութիւններ ձեռք բերելով մերթ մեծաղմուկ անկումներու ենթարկուելով, միշտ Ապուի անուան շուրջը սպահեցին այն աղմուկը զոր կը սիրէր եւ որ կը մորակէր անոր խանդն ու հանճարը։ Կարգ մը յոյժ սիրուն նորավէպեր, Ամուսնութիւնք Փարիզի, որք անհուն յաջողութիւն ունեցան եւ ի հայ թարգմանուեցան, Արքայն Լեռանց, ուր միակողմանի ձեւով կը ներկայէ իւր ի Յունաստան ըրած ուղեւորութեան տպաւորութիւնները, Ժէրմէն, որ ընդհանրապէս իւր լաւագոյն գործերէն մին կը համարուի, Եղբայր Պետրոսի Փոթորիկը, եւ ուրիշ այլ վէպեր լոյս եկան 1857ին։ Իտալիա ուղեւորելով եւ բաւական ժամանակ Հռոմ մնալով, առիթ ունեցաւ նոր սեռի մը ձեռնարկել, այն է քաղաքական տետրակներու։ Իւր Հռովմէական Խնդիրն որ 1859ին հրատարակուեցաւ, եւ յորում սաստկապէս կը մարտնչէր ընդդէմ Պապին իշխանութեան, դղրդեց բոլոր քաղաքական աշխարհը եւ կղերական կուսակցութեան ատելութիւնը յարոյց ընդդէմ հեղինակին։ Միւս կողմէ, ուսանող երիտասարդութիւնը հաշտ աչօք չէր նայեր նորա միապետական կուսակցութեան յարեալ լինելն եւ արքունեաց հրաւէրներն ընդունելը։ Բոլոր այս ատելութիւնք յերեւան եկան Ապուի Գաէթանա տրամին առաջին ներկայացման միջոցին։ Երիտասարդք ա՛յնքան ժխոր յարուցին, որ խաղը երեք անգամ յաջողութիւն չգտնելէ յետոյ՝ ետ առնուեցաւ։

Մինչեւ 1870ի պատերազմը, Էտմոնտ Ապու գրեց ամեն սեռի մէջ, վիպական, թատերգական, գեղարուեստական, քաղաքական։ Աւասիկ իւր գլխաւոր գործերն. Ժամանակակից Հռոմ, քաղուած իւր յԻտալիա ըրած ուղեւորութենէն, Գաբրիէլ Պիբրէյն, կատակերգութիւն, Կոտրած ականջով մարդը, Նոտարի մը քիթը, Հ. Կերէնի դարբնոցն, մտացածին եւ երեւակայական վէպեր, Մադլէն, վէպ, Մեր հողերը, Հին [illegible], կատակերգութիւնք, Ֆէլլահ, իւր եգիպտական ուղեւորութենէն յիշատակներ, եւ այլ բազմաթիւ թատերգներ, վէպեր, տասներկուքի չափ քաղաքական տետրակներ, գեղարուեստական քննադատութիւնք, որոց անուններն յիշատակել երկար կը լինի։

1870էն սկսեալ, Ապու լրագրութեան մէջ նետուեցաւ բոլորովին։ Միմիայն հրատարակեց Ալզաս 1872ին եւ Բօբէնէտ վէպը, 1882ին, որ եւրոպական դըրեթէ բոլոր լեզուաց մէջ թարգմանուած է։ Ալզասի վրայ հրատարակած գրքին նիւթերը հաւաքած էր ուղեւորութեան մը մէջ, որոյ միջոցին ձերբակալուեցաւ պրուսիական ոստիկանութենէն եւ բանտարկուեցաւ իբր մատնիչ եւ Գերմանիոյ կայսեր դէմ թշնամանքներ ըրած։ Պրուսիական արդարութիւնը կ'ուզէր իբր գերմանական հպատակ նկատել զնա. բայց Փրանսական կառավարութեան միջնորդութեամբ, Ապու ազատ արձակուեցաւ։

1872ին ԺԹրդ Դարն հիմնեց իւր վաղեմի ընկեր Ֆրանսիսք Սարսէյի հետ։ Այդ ատենէն սկսեալ բացորոշապէս յարեալ էր Հանրապետութեան, եւ այս բան մեծ ցաւ պատճառած էր պահպանողականաց որք չէին կրնար մոռնալ թէ Ապու երբեմն ո՛րքան նպաստաւոր էր իրենց։

1870ին ներկայացած էր Փրանսական Ակադեմիոյ, բայց իւր յարուցած կրօնական, քաղաքական եւ գրական ոխերը դեռ վառ էին. ուստի չյաջողեցաւ։ Ակադեմիան իրեն անդամակից ըրաւ զայն անցեալ տարի եւ ընդունելու համար կ'սպասէր որ իւր ճառը գրէր։ Դժբաղդաբար յԱլճէրիա ըրած վերջին ուղեւորութենէն [illegible] մը բերած էր հետը, որ չէր կրցած բուժել. յամառ կերկերում մը իւր ձայնը կը նսեմացնէր։ Երբ կ'սպիւէին զնա որ իւր ճառն աւարտէր,

—Պէտք է սպասել, կ'ըսէր, որ ձայնս տեղը գայ։ Ձեմ ուզեր որ ուրիշ մը կարդայ զայն իմ տեղս։

Բաց աստի, երկու տարի առաջ քաղցրամիզութիւն ունեցած էր։ Հիւանդութիւնն անհետացած կը թուէր, բայց վերջերս վերստին երեւան ելաւ, սաստկացած՝ իւր բաժնետէրաց հետ ունեցած վերջին գժտութեանց պատճառաւ։ Խորհուրդ տուին իրեն հարաւային երկիրները երթալ, այլ մերժեց։ Նախընթաց չորեքշաբթի հիւանդացաւ։ Յունվար 16ին իւր վիճակն այնքան ծանրացաւ որ զինքը խնամող բժիշկը, Տօքթէօր Մուսար, ի խորհրդակցութիւն կոչեց Ֆըլիպէ եւ Գորթաս բժիշկները, որք միաձայն հաստատեցին թէ հիւանդը միայն քանի չորս ժամ ունէր ապրելու։ Արդարեւ մեռաւ երեկոյեան ժամ տասնին։ Մեռա՛ւ իւր հիւանդութենէն եւ միանգամայն այն վշտէն զոր կը պատճառէին իրեն իւր լրագրին բաժնետէրաց կողմէ իրեն դէմ յարուցուած գժտութիւններն։ Հիւանդութիւնն սպառած էր անոր ոյժերը, վիշտն սպաննեց զայն։

Պ. Էտմոնտ Ապու քիչ ատենէն 57 տարեկան պիտի լինէր։ Ամուսնացած էր Օրիօրդ տը Կիւերվիլի հետ։ Կը թողու ութ զաւակ, չորսն աղջիկ, չորսը մանչ, որոց առաջինն՝ աղջիկ մը՝ տասնեօթը տարեկան է։

Էտմոնտ Ապու ուզած է որ քաղաքային կերպիւ թաղուի, իւր գործոց եւ կենաց տրամաբանութեան համաձայն։ Ֆրանսական Ակադեմիոյ անդամի մը այս կերպ թաղումն երրորդը պիտի լինի։ Իրմէ առաջ, Պ. Պ. Սէնթ-Պէօվ եւ Շարլ Պլան արդէն քաղաքային կերպով թաղուած էին։

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ 1,852,000 Անգլ. Ոսկի
Պահեստի դրամ 274,155 » »

LONDON AND LANCASHIRE

ԼՕՆՏՕՆ ԵՒ ԼԱՆԳԱՇԱՅՐ

Այս ընկերութիւնն չափաւոր գիներով ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնայ ընդունիլ, Բերայի, Ղալաթիոյ, Պոլսոյ և մօտակայ գիւղերու մէջ. գիներու և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն առ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ
Ր. Ֆ. ՐԱՈՒԹ
Ղալաթիա, Հալաճեան խան 16-17
ՏԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
Ց. ԱՄԱՏՈՒՐ
Կ. Պոլիս, Կասպարի խան

ԸՆԴ ԲԱՐՁՐ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ

ՎՍԵՄ. ՏԸ ՆՕԱՅԼ ՄԱՐՔԻԶԻՆ

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ
Ի ՆՊԱՍՏ
ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՍ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ի ԹԱՏՐՈՆ ՎԻՐՏԻ, ԲԵՐԱ.

Հինգշաբթի գիշեր 17/29 Յունուար, 1885

ՄՈՒՏՔ ՄԷԿ ՕՍՄ. ՈՍԿԻ

ՊԱՏՈՒԱԿԱԼ ԱՆԴԱՄՔ
ՏԵԱՐՔ

ՊԱՐՈՆ ՏԸ ՈՒԻԶՄ. — Գործակատար ֆրանսական դեսպանատան.
ԱԼՖՕՆՍ ԿԱԶԼՅ. — Հիւպատոս.
ԲՈԼ ՊԼԱՆ. — Դեր-հիւպատոս.

ԱՆԴԱՄՔ ԿԱՐԳԱԴԻՐ ՄԱՍՆԱԽՄԲԻՆ

ՏԵԱՐՔ
Էմիլ Տըվոյ —Նախագահ
Էտմոն Ֆարոյ—Բարտուղար
Լէոն Լըմուան—Գանձապետ
Պոտուր Րընէ
Պրաթիա Րօպէր
Պլօք Ալֆօնս
Տօքթ. Տըլաքուր
Տոմանժէ Ս.
Տրույյար (Նաւապետ)
Տ'ոլիս Լ. Բ.

ՏԵԱՐՔ
Լըպէ Ալֆօնս
Լը Շըվալիէ Լիւսիէն
Մորոյ Սրաէն
Ռեմբէյ Ժորժ
Րիվոտիաս Թէոտոր
Թուգըրի Ժ.
Թուալինի Պ.
Պարոն տը Վանտէօվր
Վուչինոյ Նիքոլա

Տոմսակները կը գտնուին Քէրոփ-Լիոնէ Պանքան ի Ղալաթիա, և Բերա Պոն-Մարշէն։

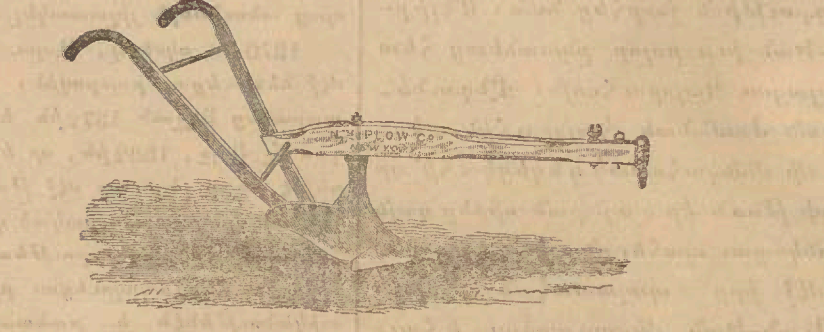

Ս. Մ. Մինասեան և Ընկերաց Ամերիկեան Վաճառատան մէջ կը ծախուին Ամերիկայի Երկրագործական գործիքներ։ Զանազան տեսակ Արօրներ, Մորացորեն վար տուող գործիք, մեծ և փոքր։ Ցորեն մաղելու գործիք մեծ և փոքր։ Գետնէ ու խոտ ջարդող գործիք. Զանազան գործիքներ բանեցնելու համար ձիով գալարող մեքենայ։ Պարտէզի գործիքներ։ Հրդեհի փոքր ջրհան և այլ զանազան Ամերիկայի ջրհաններ։ Այլ և այլ պտոյց ջուրերը հանելու գործիք։ Ջիերու և արջառաց կերը մանրելու աղօրիք, եայլն, եայլն։

Ամերիկեան Վաճառատուն ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։

ԻՏԱՐԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐԸ
1885 Յունուար 1 երեկշաբթի օրէն սկսեալ

ԿՂԶԻՔ

ՕՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ

Կղզիներէն կամուրջ
Ժ. Վ.
2 30 Մեծ կղզի Հէյպէլի Պուրկազ Գընալը
2 45 Բէնտիք Գարթալ Մեծ կղզի Հէյպէլի Պուրկազ Գընալը

Կամուրջէն կղզիները
9 30 Գընալը Պուրկազ Հէյպէլի Մեծ կղզի Գարթալ Բէնտիք
10 45 Գընալը Պուրկազ Հէյպէլի Մեծ կղզի

Օդը խիստ հարաւ փչած կամ սաստիկ ձիւն տեղացած ատեն առաւօտուն առաջին շոգենաւը չըլ բանելով՝ երկրորդ շոգենաւը մէկ անգամ պիտի բանի և երեկոյին ալ կամուրջէն ժամ 10.30ին շոգենաւ մը պիտի երթայ մինչև Մեծ կղզի։

ԿԻՐԱԿԷ ՕՐԵՐԸ

Կղզիներէն կամուրջ
3 — Բէնտիք Գարթալ Մեծ կղզի Հէյպէլի Պուրկազ Գընալը
8 — Բէնտիք Գարթալ Մեծ կղզի Հէյպէլի Պուրկազ Գընալը

Կամուրջէն կղզիները
4 — Գընալը Պուրկազ Հէյպէլի Մեծ կղզի Գարթալ Բէնտիք
9 30 Գընալը Պուրկազ Հէյպէլի Մեծ կղզի Գարթալ Բէնտիք

ՀԱՅՏԱՐ-ՓԱՇԱ

ԻԶՄԻՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՅ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ ՅԱՐՄԱՐԵԱԼ
ՕՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ

Կամուրջէն
3 40 Իզմիտ գացող կառախումբ Թ. 2
6 Առանց յարմարելու
8 15 Իզմիտ գացող կառախումբ » 4
9 46 Մալթէբէ » » » 4
11 15 Բէնտիք » » » 6

Հայտար բաշաէն
4 10 Բէնտիքէն եկող կառախումբք Թ. 1
7 10 Իզմիտէն » » 3
8 45 Առանց յարմարելու
11 20 Իզմիտէն եկող » » 5
11 55 Մալթեբէէն եկող » » 5

ԳԱՏԸ-ԳԻՒՂ

ՕՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ		ԿԻՐԱԿԷԻ ԸՆԹԱՑՔ	
Կամուրջէն	Գատըգիւղէն	Կամուրջէն	Գատըգիւղէն
Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
2 30	2 30	2 45	2 45
3 15	3 15	3 30	3 30
4 —	4 —	4 15	4 15
4 45	4 45	5 —	5 —
5 45	5 45	6 —	6 —
9 15	9 10	9 —	9 —
10 —	9 50	10 —	10 —
10 45	10 30	11 —	11 —
11 30	11 20	12 —	12 —
12 —	12 —		
— —	— —		
— —	— —		

Գատըգիւղի շոգենաւք ի հարկին պիտի հանդիպին Հայտար բաշա։

Օդը խիստ հարաւ փչած կամ սաստիկ ձիւն տեղացած ատեն երեկոյները կամուրջէն ժամ 12ին մեկնող շոգենաւը քառորդ մ'առաջ ճամբայ պիտի ելլէ։

Ծ. —Կը ծանուցուի, թէ օտար արծաթ դրամոց գործածութիւնը կայսերական կառավարութեան կողմանէ արգիլեալ լինելով՝ Իտարէի-Մախսուսէի տոմսավաճառք չպիտի առնուն կամ տան զայն. և որովհետև դրամ մանրելու պարագ չունին նոքա, ուստի ուղևորք պարտին կանխաւ պատրաստել շոգենաւուն վարձքն, որպէս զի ժամավաճառ չլինին։

Նամակի և նաւահանգստի գործակալք տոմսերը պիտի հաւաքեն առնուն. խստիւ արգիլեալ է նոցա տոմսի տեղ դրամ ընդունիլ. այս արգելքին հակառակ վարուողները ծանրապէս պատասխանատու են. ուստի կը խնդրուի, որ կամրջէն ուղևորք կամրջէն վրայ, և Գատըգիւղէն ուղևորք Գատըգիւղի նաւահանգստին վրայ, իսկ ուրիշ նաւահանգիստներէ շոգենաւ մտնողները շոգենաւուց մէջ տոմս առնուն։

Երեկոյները կամրջէն ժամը 9.45ին, Մեծ կղզեաց, և ժամը 11.30 և 12ին Գատըգիւղի համար ելնող շոգենաւուց մէջ չպիտի ընդունուին յայնմիսա բեռներ, մեծ սնտուկներ, երկոտասանեակ աթոռներ, եայլն որ նեղութիւն կուտան ուղևորաց։

Օդը միգապատ եղած ժամանակ, ամեն շոգենաւ վտանգէ զգուշանալու համար, պիտի դադար առնու իւր գտնուած տեղը։ Այսպէս եթէ փոթորկի պատճառաւ շոգենաւք չկատարեն իրենց որոշեալ ընթացքն, ուղևորք գանգատելու իրաւունք չպիտի ունենան։

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE
Insurance company
ՆՈՐԹՇ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆ ՄԸՐՔԸՆԹԱՅԼ
Լոնտոնի և Էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն

		Անգլ. Լիր.
Արտօնեալ դրամագլուխ		3,000,000
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ		2,500,000
Վճարեալ »	625,000	
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	1,592,235	
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	3,841,194	
		6,058,429
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	1,186,865	
Կենաց ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	551,307	
		1,738,172

NORTHERN
Assurance company
ՆՈՐԹՀԸՐՆ
Լոնտոնի և Էպէրտինի ապահովութեան ընկերութիւն

		Անգլ. Լիր.
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ		3,000,000
Վճարեալ »	300,000	
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	811,871	
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	1,778,300	
		2,890,171
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	520,206	
Կեանքի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	251,572	
		771,778

Ստորագրեալս իւր բազմաթիւ յաճախորդաց և քաղաքիս ընդհանուր յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցանէ թէ ինքն վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուի, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանէ։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովը՝ Ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բռնողներու ինքզինք ներկայացնել։

Գրեթէ ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունիլ, ինչպէս Բերայի, Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները, գիւղերն և գաւառները։

MARITIME
Insurance Cie limited of Liverpool
Capital Lt. 500,000

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

Ծովային ապահովութեան ընկերութիւն
Դրամագլուխ 500,000 Անգլ. լիրա

Ստորագրեալը, շոգենաւներու և առագաստանաւերու մէջի վաճառքներն ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն ստացած է ընկերութեան կողմէ։

Գիներուն և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն Ղալաթիա, Քոմիսիոն խանի անկիւնը՝ երկաթէ կամուրջին վրայ նայող սենեակն, առ

Կ. Պոլսոյ Ընդհ. Գործակատար յիշեալ Ընկերութեանց
ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ

ՏՈՔԹՈՐ Տ. ՊԱՊԱԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել Արգոյ հասարակութեան թէ՝ ամեն Երեքշաբթի, Հինգշաբթի և Շաբաթ օրեր կէս օրէն ժամ մը վերջը կը գտնուի Մեծ Մաքսատան դիմաց ԱԼԻՔՍԱՆ դեղարանն, ուր իրեն դիմող ամեն հիւանդներուն և մանաւորապէս մանկանց և միզանցքի ամեն տեսակ հիւանդութեանց նեխակայ եղողները կը դարմանէ։

Հինգշաբթի օրերը ձրի է։

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԿԱՐԱՍԵԱՑ

587, Մեծ Փողոց Բերայի, ի Թէքքէ, մզկիթին դիմաց, 587

Գ. Տիմիթրիոս Աթալի, տէր վերոյիշեալ Մթերանոցին, պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան և իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ իւր վաճառատան մէջ կը գտնուին մեծ քանակութեամբ ամենագեղեցիկ և կատարելապէս հաստատուն կարասիներ, ինչպէս [illegible] (լըվոյ), [illegible], եւն, եւն։

Այս ամեն կարասիներն ի վաճառ հանուած են

ՉԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Վաճառատունս նոյնպէս յոյժ աժան գներով ամեն տեսակ կարասիներ կը շինէ յանձնարարականաւ։

ԱԶԴ

Վսեմ. Տօքթ. Ստեփան փաշա Ասլանեան իւր բնակարանը փոխադրած է ի Գատըգիւղ, Մօտա Ճատտէսի, Թիւ 101, և կը շարունակէ դարմանել իրեն դիմողները՝ թէ՛ անդ ամեն օր, և թէ՛ Պահճէ Գաբու Մէրհամէթճեան դեղարանը՝ Երեքշաբթի, Հինգշաբթի, և Շաբաթ օրերն ի միջօրէի. —Աղքատները միշտ և ամենուրեք ձրի։

19—30

ՏՕՔԹ. Ժ. ՍԱԳՍ

Մանկաբարձ բժիշկ՝ վկայեալ Պեռլինի համալսարանէն, մասնագէտ՝ իգական սեռի հիւանդութեանց համար։ Տօքթ. Սագս որ նոր եկած է Պերլինէն, կը բնակի Բերա, Վենետիկ փողոց, Թիւ 5, Շէյխ էֆէնտիի նորակառոյց շէնքին մէջ։ Հիւանդ կընդունի առաւօտեան ժամն 8-10 և երեկոյեան ժամը 12-3 (ըստ Եւր)։

Ժամը 10էն 12 Բրիտանական դեղարանը կը գտնուի և ժամն 3էն 5 Պոլիս, Սերվիզ դեղարանն։ Ջղային հիւանդութեանց համար ելեքտրական գործողութիւնք կը կատարուին։ Մանրադիտական գործունոց։

Աղքատ հիւանդք ձրիաբար կը դարմանուին։

Ա. Ց. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ
Ղալաթա, Թիւնէլի դէմ, Թիւ 33

Վաճառատանս մէջ կը գտնուին Գաղղիոյ և Գերմանիոյ համբաւաւոր գործարանաց ընտրելագոյն Դաշնակներ անմրցելի աժան գներով և ամեն տեսակ երաժշտական գործիներ, նաև խաղի ու սիկառի ընտիր թղթեր և սալոնի յատկացեալ լուցկի, որոց մասին եւս կը խոստանայ գոհացնել իւր յաճախորդներն։

Վաճառատունս պատրաստ է նաև վերոյ նշանակեալ ապրանաց վրայ յանձնարարութիւններ ընդունիլ և արագ գործադրել կարի գոհացուցիչ պայմաններով։

12—36

ԲԺՇԿ ՃԱՆԻ ԲՐԻՍԵԱՆ

ՊԷՇԻՔԹԱՇ, ՉԸՐԱՂԱՆ ՃԱՏՏԷՍԻ ՓԱՇԱ ՄԱՀԱԼԼԷ
Թիւ 50 — Թիւ 50

Իւր տունը ամեն օր, առաւօտ և երեկոյ հիւանդ կընդունի, իսկ կիւրակէ կէս օրէ վերջը ՁՐԻԱԲԱՐ։

Նոյնպէս իւր յաճախորդաց դիւրութեան համար, ըստ առաջնոյն կը շարունակէ գտնուիլ ամեն օր, Կ. Պոլիս կամուրջի դէմ ՔԻՒՉԻՒՔԵԱՆ եղբարց դեղարանը։

ՍԵՂԱՆԻ ԸՄՊԵԼԻ

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐ ԳԻՐՄԱՆԻ

Նման «Շարթրեօզ»ի գինւոյն, ախորժահամ և յոյժ առողջարար ըմպելի մ'է և մեծապէս կը դիւրացնէ մարսողութիւնը։

Գլխաւորապէս կը գտնուի Պ. Պէրթէն եղբարց քով, Ղալաթիա, Սիթէ Ֆրանսէզ։

ԱՂՏՆԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

Բոլորովին կը բժշկուին իմ դրութեամբս, հիմնեալ գիտական նոր խուզարկութեանց վրայ, նոյն իսկ ամենէն աւելի յուսահատ պարագայից մէջ, առանց երբեք խանգարելու գործարանները։ Նմանապէս կը բժշկեմ Երիտասարդութեան Տկարութիւնը, Ջղայնութեանց և անկարողութեանց տխուր հետևանքները։

Գաղտնապահութիւն երաշխաւորեալ

Կը խնդրուի հիւանդութեան ճիշդ նկարագրութիւնը ղրկել.

ՏՈՔԹՈՐ ՊԷԼԼԱ
Անդամ բազմաթիւ Գիտական ընկերութեանց
6, Բլաս տը լա Նասիոն փարիզ

Մոսկուայի և Բեդրպուրկի բժշկական ճեմարաններէն վկայեալ

ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐԸ (ՆԱՍԸՐ)

Մի քանի վայրկենի մէջ կը հանուին իրենց արմատով, առանց ցաւի և առանց մետաղեայ գործիքի։ Եղունգները կը շտկուին։

Խորհրդակցութիւնք ամեն օր ժամը (Ը. Ե.) 10էն 3։

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 439
Պ. Սեպաստի լուսանկարի գործարանին վերնայարկն
ՍՈՖԻ ԿՐԻՆՋՔԻ
Ոտնաբոյժ

Պարոնայք Ճ. Վ. Ուիթըլ և ընկերութիւն յառաջիկայ ապրիլ 1էն սկսեալ չափաւոր գնով վարձու կուտան իրենց այժմեան խանն (իրենց գրասենեակները պիտի փոխադրուին նոյն փողոցը գտնուող իրենց յատուկ խանն), որ կը պարունակէ երկու մեծ խանութներ և 5 սենեակներ առաջին յարկը։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹԸԼ
Պոլիս, Պաղչէ-գաբու, Էօմէր Էֆէնտի խանին դիմաց։

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որք ամեն տասն օրն անգամ կը բանին Լիվրբուլի և Միջերկրականի մէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ադլաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալէփփօ	3,000	Նանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բավոնիա	5,000
Պաթավիա	3,800	Բարթիա	3,200
Պալպէք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սէֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարաքօսա	3,000
Շէրպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէմէրարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

[illegible] շոգենաւը, նաւապետ Ճոնէս, ամսոյս 9ին Լիվրբուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվրբուլի և Սև-ծովու մէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆալօնեան	3700
Ալզասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլիեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպէրիան	5500
Արապիան	3700	Իլլիրիան	5500
Պավարիան	6000	Իսդրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէպիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրէնեան	2000	Լիպօն	800
Տուրոյ	700	Օբորթօյ	700
Էճիբշըն	3700	Բէրսիան	3800
Ֆասիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնիան	3700	Վիրճինեան	6800

[illegible] շոգենաւը, նաւապետ Պօլ այսօր Լիվրբուլէն աստ հասաւ։

Ուղևորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՕՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միւլք խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ.
Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Ճիպրալթար, Պ. Գ. Ֆարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մալթա, Ա. Ֆամիլթըրի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկօրտադոյ.
Զմիւռնիա, Գ. Ուիդօլ և ընկ.

Ն. ԲԱՔԻ ԷՆԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Մարսիլիայի և Բաթումի մէջ կանոնաւորապէս բանող

Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լը Մէնկրէլի, որ յունվար 28ին Մարսիլիայէն և փետրվար 5ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ'Արմէնի, որ փետրվար 3ին երեկոյեան ժամ 4ին պիտի մեկնի։

Ուղևորի և ապրանք ընդունելութեան
Նաւուղեկի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈԹԻ ԸՐԳՈՒԼ
Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվրբուլի, Միջերկրականի և Օտեսայի մէջ կանոնաւորապէս բանող
ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պըքս
Արարատ	2,500	Ռոճըրս
Արքատիա	2,500	Քրուիքշանք
Լաքոնիա	2,500	Ուիլքս
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Ռումէլիա	2,800	Ֆօթըրկիլ

Մասէտոնիա շոգենաւն ամսոյս 20ին շաբաթ օր Պաթումէն աստ պիտի վերադառնայ և Լիվրբուլ պիտի ուղևորի։

Ռումէլիա շոգենաւն ամսոյս 10ին Լիվրբուլէն աստ պիտի հասնի և անմիջապէս վերստին Լիվրբուլ պիտի ուղևորի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղևորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալ

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվրբուլի և Միջերկրականի մէջ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ֆանոքուա	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրոս	4000	Նէրթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բէրա	3000
Սեսոստրիս	3250	Ադլանդիք	1100
Թիպս	3250	Լոգիոս	800
Մաքտալա	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սեսիլ	700

[illegible] շոգենաւը, նաւապետ Թօմաս աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով, և շուտով պիտի վերադառնայ ի Լիվրբուլ։

Օսայրիս շոգենաւը, նաւապետ Բօլ, Լիվրբուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք չքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹԸԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանճըգ փողոց, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվրբուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ մէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէբանդօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարատին	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պորօտինօ	2,200	Ներօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրս	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օդդօ	2,000
Գադօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բասդէր	1,700
Սօմինօ	1,800	Բիդօ	2,800
Տրուքօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Էրադօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սաֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօանօ	2,200	Սօրէնդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէր	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիսօ	2,300	Քանդօ	3,600
Քէլբօ	2,000	[illegible]	3,600
Քօֆիօ	2,200	Ջէպրա	1,000
Լէօ	2,000	Ջէրօ	140

[illegible] շոգենաւը, նաւապետ Իրվին, ընդհանուր վաճառքով Հուլէն աստ հասաւ։

Ուղևորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւլք խան Ղալաթիա

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ